

O nienaukowym umiłowaniu języka: czyli o treściach integrujących społeczność wirtualną „The Language Nerds”

Krzysztof Ozga

Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
krzysztof.ozga@uj.edu.pl

Streszczenie

Celem artykułu jest analiza treści (postów, memów) publikowanych przez administratora społeczności wirtualnej „The Language Nerds” w serwisie społecznościowym Instagram, a także wybranych, powiązanych z nimi komentarzy zamieszczanych przez członków społeczności zarówno na Instagramie jak i Facebooku. Badanie jest próbą odpowiedzi na pytanie, jakiego typu treści stanowią zasadnicze spoiwo grupy. W tym celu dokonana została klasyfikacja postów w oparciu o wyróżnione w procesie ich kreowania dominanty funkcjonalne. Wyodrębniono sześć zasadniczych klas: 1. memy o dominującej funkcji humorystycznej, 2. zagadki logiczno-językowe, 3. posty kreowane w oparciu o specyfikę obrazowania pojęć w danym języku (językowy obraz świata), 4. posty o dominującej funkcji metajęzykowej, 5. posty o dominującej funkcji prezentatywnej (charakteryzujące prototypowego członka grupy własnej), 6. posty o charakterze wypowiedzi argumentacyjnych. Następnie każda z klas została szczegółowo opisana i zilustrowana wybranymi przykładami spośród 220 przebadanych postów. Zawartość treściowa wszystkich wyróżnionych klas wskazuje, że zasadniczym czynnikiem integrującym społeczność jest język, przy czym istotna jest wykazana w badaniu różnorodność perspektyw jego wykorzystania jako narzędzia konstruowania tożsamości członków społeczności. W świetle przeprowadzonej analizy statystycznej największą rolę w generowaniu homogeniczności grupy odgrywa humor językowy.

Słowa kluczowe: media społecznościowe, społeczności wirtualne, mem internetowy, humor językowy, dwuznaczność, socjolingwistyka, tożsamość społeczna, homogeniczność grupy

Abstract

On the Naive Love of Language: How the Content Posted by the Virtual Community “The Language Nerds” Builds up Ingroup Homogeneity

The aim of the article is to analyse the content (posts, memes) published by the administrator of the virtual community „The Language Nerds” on the social networking service Instagram and also selected related comments posted by the members of the community on both Instagram and Facebook. The study addresses the issue of what kind of content serves to build up the integrity

of the group. For this purpose a classification of posts was made with regard to the functions dominating in the process of their creation. Six major classes were identified: 1. memes with humour as the dominant feature, 2. logico-linguistic puzzles, 3. posts created on the basis of how notions are conceptualized in a particular language (Linguistic Worldview), 4. posts with a dominant metalinguistic function, 5. posts in which the function characterizing a prototypical member of the ingroup prevails, 6. posts fashioned as argumentative statements. Subsequently, each class was described in detail and illustrated with examples selected from the set of all of the 220 analysed posts. The content of all the classes distinguished in the research indicates that language is the central factor integrating the community, but – as shown in the study – no less significant is the diversity of focus on the particular aspects of language and its use that serves as a tool for constructing the social identity of the community members. The statistics obtained indicate that it is linguistic humour that plays the most important role in generating group homogeneity

Keywords: virtual communities, Internet meme, linguistic humour, ambiguity, sociolinguistics social identity, group homogeneity

1. Wstęp

Artykuł przedstawia wirtualną społeczność „The Language Nerds” w perspektywie zawartości postów/memów publikowanych w serwisie Instagram przez administratora grupy z uwzględnieniem wybranych komentarzy¹ członków społeczności w celu określenia, jakie treści stanowią zasadnicze spoiwo grupy. Po krótkim wprowadzeniu w tematykę społeczności wirtualnych w świetle czynników determinujących ich charakter omówione są dwie istotne koncepcje socjologiczne – teoria tożsamości społecznej oraz teoria autokategoryzacji, bowiem informują one o sposobie konstituowania tzw. grupy własnej (w opozycji do grupy obcej) oraz uzasadniają, dlaczego członkowie grupy wykazują tendencję do postrzegania siebie jako wymiennych przedstawicieli prototypu grupy, co wpływa na jej homogeniczność. Następnie przedstawione są: charakterystyka społeczności „The Language Nerds”, sposób prezentowania generowanych przez nią treści w serwisach społecznościowych oraz próba objaśnienia znaczenia określeń „nerd” i „language nerd”.

Zasadniczą, analityczną część artykułu stanowi rozdział ostatni, w którym najpierw została dokonana charakterystyka materiału empirycznego oraz klasyfikacja postów w oparciu o wyróżnione w procesie ich kreowania dominanty funkcjonalne wraz z danymi ilościowymi (Rycina 3), a następnie została szczegółowo opisana i zilustrowana wybranymi przykładami każda z wyodrębnionych w badaniu kategorii i subkategorii.

---

¹ Ze względu na szerokie spektrum treściowe postów wzięto pod uwagę jedynie niewielką liczbę pojedynczych komentarzy pochodzących zarówno z serwisu Instagram jak i Facebook (w przypadku tożsamości postów publikowanych na obu tych platformach).

2. Społeczności wirtualne

Fakt, że zapoczątkowana z nastaniem trzeciego milenium ekspansja Internetu zmieniła oblicze komunikacji międzyludzkiej wydaje się być już do tego stopnia oswojony przez człowieka, że przestaje on sobie w życiu codziennym zdawać sprawę z tego, jak wiele utrwalonych przez wieki pojęć uległo w ostatnim dwudziestoleciu poważnym przekształceniom semantycznym. Zmiany te nie ominęły jednego z centralnych dla socjologii konceptów – społeczności, dla którego lokalizacja stanowiła w dobie przedinternetowej jedną z cech konstytutywnych. Współczesne definicje nie wykluczają lokalnego charakteru społeczności, jednak w dobie *dyskursu 2.0*² do rangi prototypu pretenduje jej wariant wirtualny, w konsekwencji czego re-hierarchizacji i re-polaryzacji uległ cały zestaw semów konstruujących semantyczne pole społeczności.

Przemiany te zaczęły się już przed cezurą milenijną, kiedy popularność Internetu była jeszcze w załazku. Wówczas w jednym z pierwszych badań nad zjawiskiem społeczności wirtualnej socjolog Mark Smith (1992: 12-13) wyróżnił 6 cech charakteryzujących interakcję w przestrzeni wirtualnej, z których cztery pozostają aktualne: aprzestrzenność, asynchroniczność, astygmatyczność i anonimowość. Cechami piątą i szóstą były ograniczona szerokopasmowość limitująca kontakt społeczności do komunikacji tekstowej oraz wynikająca z niej acielesność (brak wyrażania głosem, obrazem, ruchem – kinezjetyką, mimiką, gestykulacją); były one związane z ówczesnymi ograniczeniami technologicznymi, które już dawno zostały pokonane. W kontekście tych cech Szpunar (2004: 108) dokonała zestawienia własności społeczności realnych i wirtualnych, spośród których do dziś aktualnymi pozostają opozycje związane ze *spritus movens* społeczności, charakterem komunikacji, czasem i przestrzenią oraz liczebnością. Społeczności realne oparte są na różnych typach identyfikacji, mają charakter face-to-face, ograniczone są barierami geograficznymi i czasowymi, zazwyczaj są niewielkie, podczas gdy społeczności wirtualne zwykle budowane są w oparciu o zainteresowania, ich użytkownicy z reguły nie komunikują się face-to-face, nie podlegają one ograniczeniom geograficznym i przestrzennym, a ich liczebność nie jest cechą dystynktywną.

Zdaniem Preece (2000: 10) na społeczność wirtualną składają się cztery ważne elementy: (1) ludzie, którzy wchodzą w interakcje społeczne w celu zaspokojenia swoich potrzeb lub dla wypełnienia określonych ról; (2) wspólny cel, który nadaje sens funkcjonowaniu społeczności; (3) zasady, którymi kierują się członkowie w interakcji oraz (4) technologie wspomagające

---

² Zwanego także "convergent media computer-mediated discourse (CMCMD)" (Herring 2013: 5).

interakcje społeczne i ułatwiające budowanie poczucia więzi. Gwałtowny rozwój ostatniego z wymienionych elementów znacząco wpłynął na pozostałe, bowiem zaowocował wysypem wszelakiego rodzaju społeczności, zrzeszających jednostki z różnych zakątków świata, o zróżnicowanych potrzebach, pragnące wypełniać rozmaite role społeczne, kierujące się najróżniejszymi zasadami we wzajemnej interakcji. Z tej perspektywy krokiem milowym w ewolucji społeczności wirtualnych stała się era serwisów społecznościowych, a szczególnie Facebooka i Instagrama.

Z metodologicznego punktu widzenia badanie społeczności funkcjonujących w obecnej przestrzeni wirtualnej zarówno dla lingwistyki jak i socjologii koncentruje się w głównej mierze wokół wszystkich możliwych aktywności ich członków, które West i Trester (2013: 134) określają jako „social moves”, a mianowicie wokół postowania, dodawania do grona znajomych, lajkowania (lub innych dostępnych w danym serwisie typów reakcji) oraz komentowania i tagowania, ponieważ działania te pozwalają na określanie wirtualnej tożsamości użytkowników (Zhang, Jiang, Carroll 2010: 69). Nieprzypadkowo tożsamość ta nazywana jest profilem cyfrowym, bo profil to nic innego jak pewien wizerunek twarzy. Mimo, że termin *komunikacja bez twarzy* (*faceless communication*) rozumiany jako komunikacja wirtualna, w której interlokutorzy nawzajem się nie widzą i nie słyszą (Bundsgaard 2012: 56) stosowany jest w wielu współczesnych opracowaniach socjologicznych³, z perspektywy pragmatycznej możemy za Goffmanem (1955: 213) przyjąć, że „coś takiego jak komunikacja bez twarzy nie istnieje” (West, Trester 2013: 133)⁴, bowiem każdy człowiek w interakcji ujawnia jakiś wizerunek siebie:

Every person lives in a world of social encounters, involving him in either face-to-face or mediated contact with other participants. In each of these contacts he tends to act out what is sometimes called a *line* - that is, a pattern of verbal and nonverbal acts by which he expresses his view of the situation and through this his evaluation of the participants, especially himself. Regardless of whether a person intends to take a line, he will find that he has done so in effect. The other participants will assume that he has more or less willfully taken a stand, so that if he is to deal with their response to him he must take into consideration the impression they have possibly formed him. The term *face* may be defined as the positive social value a person effectively claims for himself by the line others

---

³ Termin ów jest zasadny ze względu na cel tych opracowań – cyberprzemoc, bowiem wynika z potrzeby podkreślenia bezkarności wynikającej z anonimowości w sieci (por. Cowen Forssell 2020: 90; Monks, Mahdavi, Rix 2016: 43).

⁴ Sam Goffman nie formułuje tego stwierdzenia, jednak West i Trester (2013: 133) bardzo trafnie ujmują jego myśl, wynikającą z definicji twarzy (vide poniższy cytat z Goffmana).

assume he has taken during a particular contact. Face is an image of self delineated in terms of approved social attributes...

(Goffman 1955: 213)⁵.

W różnych typach społeczności wirtualnych *facework*, czyli strategii twarzy pozwalające na zachowanie pożądanego wizerunku uczestnika komunikacji, przybiera formę zależną od źródeł identyfikacji społeczności. Zwykle taktyki te kojarzone są z ochroną twarzy swojej oraz innych osób przed atakiem (Cupach, Metts 1994: 6), jednak nie należy zapominać o tym, że takie działania jak autoprezentacja również można zaliczyć do strategii twarzy w kategoriach tzw. *twarzy pozytywnej* (Brown, Levinson 1987: 62).

3. Teoria tożsamości społecznej i teoria autokategoryzacji

Strategie twarzy jako takie wpisują się przede wszystkim w realizację pierwszego z postulatów teorii tożsamości społecznej Tajfela i Turnera, zgodnie z którą główną motywacją człowieka jest utrzymanie pozytywnej samooceny (Białopiotrowicz-Buczko, Baryła 2013: 84), jednak zależność wyboru strategii od źródeł identyfikacji społeczności wiąże je także z dwoma pozostałymi postulatami tej koncepcji, zgodnie z którymi poczucie własnej wartości jednostki determinowane jest przez przynależność do określonej grupy (im wyższy status grupy, tym wyższy status jej członka), a źródłem pozyskiwania i podtrzymywania pozytywnej tożsamości społecznej są porównania międzygrupowe (członkowie faworyzują grupę własną przy jednoczesnym pomniejszaniu wartości grupy obcej) (Białopiotrowicz-Buczko, Baryła 2013: 84). Co więcej, jak podpowiada teoria autokategoryzacji Turnera⁶ (1987), jednostki postrzegają siebie i innych „zgodnie z tzw. zasadą metakontrastu, czyli w taki sposób, aby maksymalizować różnice między obiektami zaliczonymi do odmiennych kategorii przy jednoczesnym

⁵ Dostępne jest polskie tłumaczenie pracy Goffmana (2006), cytuję wszelako oryginał, bowiem tłumaczka nie oddała pewnych istotnych w kontekście niniejszego opracowania niuansów, np. „face-to-face or mediated contact with other participants” tłumaczy jako „wchodzenie w bezpośrednie lub pośrednie relacje społeczne”, co sytuuje kontakt face-to-face w opozycji do kontaktu za pośrednictwem osób trzecich, a oryginał nakreśla wyraźnie opozycję komunikacji face-to-face do komunikacji non-face-to-face zachodzącą pomiędzy interlokutorami niezależnie od sposobu realizacji tej ostatniej, podkreślając, że ona również może być odniesiona do pragmatycznego konceptu twarzy. Warto także zwrócić uwagę, że tytuł rozdziału (artykułu) to „On face-work”, co tłumaczka przekłada jako „Twarz”, a dopiero dalej w tekście, kiedy termin *face-work* opisany jest jako odrębne pojęcie, tłumaczy je jako *techniki twarzy* (Goffman 2006: 13). Jak słusznie zauważa Hałas (2007: 157) „zapropozowane polskie brzmienie tytułu „Twarz” nie oddaje należycie znaczenia analizowanego przez Goffmana procesualnego zjawiska pracy nad twarzą. (...) ‘face-work’ tłumaczone (...) jako ‘techniki twarzy’ (...) także zniekształca znaczenie tego terminu, gdyż chodzi o strategię i taktyki komunikacyjne w interakcjach, a nie o techniki instrumentalne. Także w innych fragmentach przełożonego tekstu zatarte zostały znaczenia związane z procesualnością analizowanych przez Goffmana zjawisk”.

⁶ Stanowiąca rozwinięcie teorii tożsamości społecznej.

minimalizowaniu różnic pomiędzy obiektami mającymi znaleźć się w tej samej klasie” (Pasikowski 2016: 207). Kategoryzowanie siebie w perspektywie podobieństwa do innych członków grupy (MY)⁷ oraz w opozycji do członków innych grup (ONI)⁸ skutkuje depersonalizacją – członkowie grupy postrzegają siebie samych w mniejszym stopniu jako indywidualne jednostki, a bardziej jako wymiennych przedstawicieli prototypu kategorii, co przyczynia się do homogeniczności grupy, przystosowania się do panujących w grupie norm oraz stereotypizowania grup obcych (Thomae, Pina 2015: 5).

Teoria tożsamości społecznej bywa krytykowana z powodu zbyt uproszczonego spojrzenia na treść procesów, które tożsamość obejmuje, a także z powodu zbyt mocnego nacisku na depersonalizację jednostki oraz etnocentryzm i konflikt grupowy w determinowaniu relacji międzygrupowych (Warchał 2009: 35), jednak wielu badaczy uważa, że koncepcja Tajfela i Turnera może z powodzeniem zostać zastosowana do badań nad tożsamością społeczną w społecznościach wirtualnych (Utz 2008: 260). Świadom jej ograniczeń odwołuję się do teorii tożsamości społecznej dla opisu sfery treściowej w kategoriach wspomnianych *social moves* (West i Trester 2013: 134) jako wyznaczników tożsamości wirtualnej jedynie w celu pokazania tendencji konstruowania więzi w relacjach pomiędzy członkami grupy w oparciu o dostępny materiał empiryczny, zdając sobie sprawę z ograniczeń metodologicznych chociażby w postaci braku możliwości potwierdzenia wszystkich obserwacji badawczych metodami ankietowymi. Zgodnie jednak z założeniem artykułu w centrum badania stoi „twarz” nie rzeczywista, lecz cyfrowa członka społeczności „The Language Nerds”, zatem rezygnacja z badań sondażowych jest pożądana ze względu na specyfikę obiektu badania, którym jest spontaniczna komunikacja członków społeczności. W podobny sposób w oparciu o teorię tożsamości społecznej skonstruowane są inne socjolingwistyczne badania w zakresie homogeniczności grupy, np. badania nad humorem jako czynnikiem integrującym społeczność POLANDBALL (Procházka 2016), w których – tak jak w niniejszym studium – wybór introspekcji jako metody badawczej wydaje się być trafniejszy niż ankiet, ponieważ pozwala zaobserwować spontaniczne (a nie kontrolowane) działania komunikacyjne użytkowników.

W świetle przedstawionych koncepcji możemy przyjąć założenie, że każdy członek analizowanej w niniejszym artykule społeczności będzie przejawiał tendencje do postrzegania siebie jako prototypowego „language nerda” i identyfikowania się z treściami publikowanymi w grupie. Ponieważ członków społeczności „The Language Nerds” integruje zainteresowanie

---

⁷ Grupa własna (ang. *ingroup*).

⁸ Grupa obca (ang. *outgroup*).

językiem, prototypowy profil cyfrowy członka szkicowany będzie nie tylko przez tzw. *kontent*, ale także poprzez językowy aspekt jego prezentowania.

4. Społeczność „The language nerds”

„The Language Nerds” nie jest jedyną społecznością skoncentrowaną na języku. Takich społeczności jest znacznie więcej. Niektóre, podobnie jak „The Language Nerds”, posiadają profil dość ogólny z perspektywy tematycznej (np. „linguistisme”, „Linguistics library”, „Linguistic Memes”), podczas gdy inne są bardziej wyspecjalizowane („syntax is the best subfield”, „Syntax Scholars”, „English Syntax and secrets”, „Phonetics and Phonology”, „Lexis – Lexicology and Lexicography”, etc.).

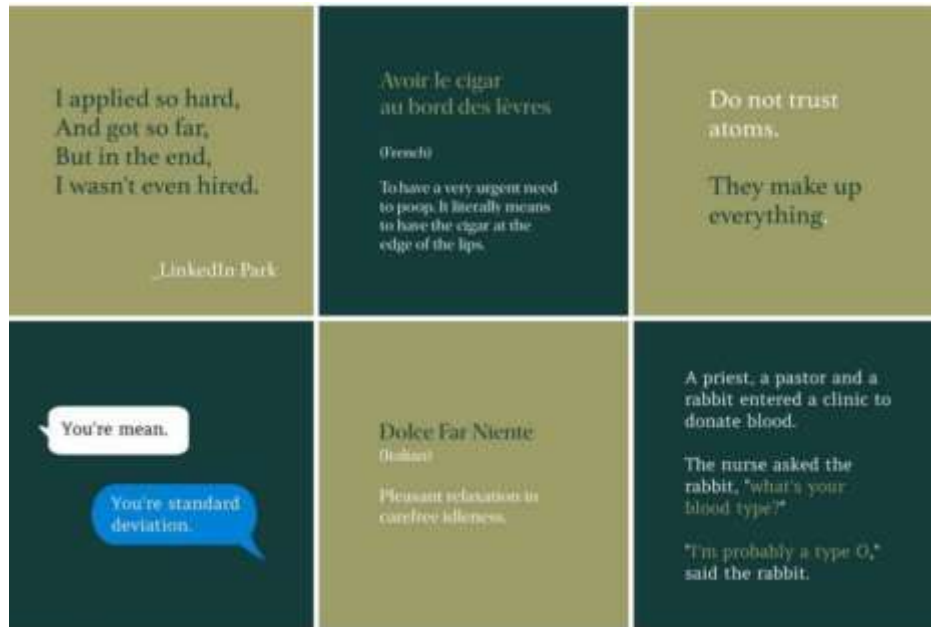
Wybór treści publikowanej przez społeczność o profilu ogólnym jako podstawy empirycznej w artykule podyktowany został dwoma czynnikami – po pierwsze potrzebą pokazania nienaukowej perspektywy myślenia o języku, obecnej wszakże w dyskursie generowanym przez osoby, które w jakiś sposób pretendują do bycia lingwistami, a po drugie pokaznym zakresem popularności – w serwisie Facebook społeczność polubiło 2 467 358 użytkowników, a 2 635 364 ją obserwuje, a w serwisie Instagram posiada 600 000 obserwujących⁹. W tym miejscu należy zwrócić uwagę na zasadniczą różnicę w postach publikowanych na Facebooku i na Instagramie przez społeczność „The Language Nerds”. Niezależnie od nieco odmiennego charakteru tych serwisów – Facebook jest platformą o szerszym zakresie, nastawioną na utrzymywanie kontaktów/relacji z przyjaciółmi, znajomymi, członkami rodziny, dającą możliwość publikowania określonych treści, dzielenia się swoimi przeżyciami, statusem; z kolei Instagram jest przede wszystkim serwisem fotograficznym, serwisem hostingu zdjęć (Alhabash, Ma 2017: 2) – każdy z nich daje możliwość publikowania treści w postaci memów¹⁰. Interesująca jest wszakże różnica w formacie udostępniania treści na obu tych platformach. Na Instagramie administrator społeczności wypracował swój osobny, można by rzec, markowy szablon (ang. *meme template*)¹¹, który charakteryzuje się

⁹ Dane na dzień 29.03.2021.

¹⁰ Memy internetowe to jednostki cyfrowe, fundowane na powtarzalności szablonu (tekstu, obrazu, filmu), w który wpisywane są coraz to nowe treści. Szablon ów, mimo iż ulega modyfikacjom, zachowuje spójne podobieństwo do grupy memetycznej. Memy pozwalają użytkownikom Internetu na wykorzystanie kolektywnie wykreowanego szablonu do przekazania spersonalizowanego komunikatu (Nissenbaum, Shifman 2018: 295). Więcej na temat memu jako nowego gatunku medialnego znajdziemy w publikacji Niekrewicz (2015).

¹¹ Szablon ów nie jest typowy, bowiem bazuje jedynie na minimalnych kontrastach kolorystycznych i grafice tekstu. W świetle definicji Kołowieckiego (2012) wydaje się wszakże spełniać kryteria memu: „Memem internetowym możemy (...) nazwać zdigitalizowaną jednostkę informacji (tekst, obraz, film, dźwięk) rozpowszechnioną drogą internetową, która zostaje skopiowana, przetworzona i w tej przetworzonej formie

naprzemiennie rozplanowanym kolorem tła, kontrastywnie harmonizującego z kolorem czcionki na charakterystycznej dla serwisu figurze kwadratu (Leaver, Highfield, Abidin 2020: 14) z jedynym odstępstwem w postaci niebieskich i białych dymków w przypadku prezentacji dialogów:

Rycina 1. Zrzut ekranu z aplikacji Instagram.

Wycinek konta społeczności The Language Nerds. Źródło własne.

Postów zamieszczanych na platformie Facebook jest znacznie więcej. Oprócz zawartości publikowanej na Instagramie znajdujemy tutaj posty o zupełnie innej treści, a także formie – częstokroć realizującej typowe szablony memów krążących w przestrzeni wirtualnej, używanych przez różne społeczności (Rycina 2). Posty powielające treści publikowane na Instagramie w serwisie Facebook mogą być identyczne bądź nieco zmodyfikowane pod względem treści i/lub formy.

---

opublikowana w Internecie". Zdaniem Łozińskiego (2014) graficzne kształtowanie wypowiedzi poprzez stosowanie odpowiednich czcionek i kolorów tła również stanowi jedną z cech charakterystycznych memów. Analizowane jednostki nie zostały sklasyfikowane jako „image macros”, które są podgatunkiem memów internetowych, ponieważ cechą wyróżniającą „image macros” jest nałożenie tekstu na obraz (Zenner, Geeraerts 2018: 171).

Rycina 2. Mem z platformy Facebook¹².

5. Kim jest „language nerd”?

Zanim przejdziemy do analizy wyselekcjonowanych postów, przyjrzyjmy się, jak rozumiane jest słowo *nerd* w nazwie społeczności oraz w jaki sposób jest ona charakteryzowana przez administratorów.

Wyraz *nerd* jest rzeczownikiem stosunkowo młodym. Nie znajdujemy takiego hasła w oxfordzkim słowniku etymologicznym z 1967 roku (Onions 1967), a internetowy słownik etymologiczny Douglasa Harpera¹³ datuje jego powstanie na rok 1951. Było ono używane w amerykańskim slangu jako wariant słowa *ner* – określenia z poprzedzającej dekady, oznaczającego osobę głupią lub szaloną, będącego z kolei przeróbką słowa *nut*. Słowo *Nerd* pojawia się w wydanej w 1950 roku książce *If I ran the zoo* [Gdybym prowadził zoo] Dr. Seussa i temu wystąpieniu bywa przypisywane jego rozpowszechnienie, mimo że u Dr. Seussa jest ono tylko raz wspomnianym imieniem własnym jednego z szeregowo wymienionych, bliżej nieokreślonych stworzeń (przedstawionych na rysunku)¹⁴ (Dr. Seuss 1977: 23). Współczesne słowniki języka angielskiego rejestrują dwa znaczenia słowa *nerd* – oznacza ono osobę nudną, głupią i niemodną bądź osobę wykazującą ogromne zainteresowanie komputerami i w tym znaczeniu jest synonimem słowa *geek* (Hornby 2010, CD-ROM). Słownik slangu miejskiego¹⁵

¹² Źródło:

<https://www.facebook.com/thelanguagenerds/photos/a.1617884278326668/4136315833150154/>, data dostępu 11.05.2021.

¹³ <https://www.etymonline.com/search?q=nerd>, data dostępu 16.05.2021.

¹⁴ „And then, just to show them, I'll sail to Ka-Troo/And Bring Back an It-Kutch, a Preep, and a Proo, a Nerple, a Nerd, and a Seersucker too!” (Dr Seuss 1977: 23).

¹⁵ <https://www.urbandictionary.com/define.php?term=Nerd>, data dostępu 18.05.2021.

podaje dwie merytoryczne definicje¹⁶ rzeczownika *nerd*, które aktualizują zakres tego pojęcia. Otóż, jest to po pierwsze osoba, która lubi się uczyć, a po drugie ktoś, kto nie przestrzega norm społecznych. Wydaje się, że te właśnie dwie cechy nerda najbardziej wpisują się w konceptualizację prototypowego członka społeczności „The Language Nerds”, bowiem poznawanie języków to jego pasja i postrzega on siebie jako swego rodzaju odmieńca/dziwaka, którego świat (i tym samym świat grupy własnej) różni się od świata przeciętnego śmiertelnika (świata grupy obcej)¹⁷.

Co ciekawe, leksem *nerd* funkcjonuje już od pewnego czasu jako zapożyczenie w młodzieżowej odmianie polszczyzny. Według *Dobrego Słownika* „nerd to osoba obsesyjnie zainteresowana swoją pasją (zwykle jakoś związaną z informatyką, komputerami, grami itp.), inteligentna, ale uciekająca w nią z realnego życia, nieprzystosowana do życia w grupie rówieśniczej i odrzucana przez nią, niemająca życia towarzyskiego, zwykle nieco zaniedbana; słowo potoczne, raczej pogardliwe”¹⁸. Definicja ta doskonale wychwytuje charakterystyczną dla społeczności „The Language Nerds” opozycję grupy własnej i obcej, którą można ująć w następujących słowach: „postrzegamy siebie jako ludzi inteligentnych z lingwistyczną pasją; z jej powodu często nie jesteśmy rozumiani przez resztę świata, który nami niejednokrotnie pogardza”. Częściowymi synonimami leksemu *nerd* są w polszczyźnie rodzime lub zapożyczone wcześniej rzeczowniki typu *miłośnik*, *wielbiciel*, *maniak*, czy *fan*, jednak w odróżnieniu od nich określenie *nerd* w wyższym stopniu konotuje cechy sytuujące członka analizowanej społeczności w obrębie jej prototypu i podkreśla jednorodność grupy w kontekście jej kontrastu z grupą obcą, wobec czego używanie go w tekście artykułu w takim właśnie odniesieniu można – mimo jego kolokwialnego charakteru – uznać za usprawiedliwione¹⁹.

Na całościowy szczegółowy profil cyfrowy prototypowego nerda składają się wspomniane już *social moves*, jednak już pewien jego zarys wyłania się ze wstępnego opisu grupy na obu portalach społecznościowych, a także na stronie internetowej społeczności (*vide* poniżej). Najkrótszy z trzech dostępnych opisów dostępny jest na Instagramie – jest to jednozdaniowe hasło („Wszystkich nas łączy język”, tłum. moje)²⁰, w którego centrum stoi niematerialne spoiwo społeczności, wokół którego zgromadzona jest zbiorowość (MY). Na platformie Facebook w sekcji „informacje”, znajdujemy nieco obszerniejszy opis profilu społeczności.

¹⁶ Obok innych definicji będących raczej zabawą językową niż prawdziwym sposobem definiowania.

¹⁷ Por. teoria tożsamości społecznej cytowana powyżej.

¹⁸ Żurowski, Czesak, Szałkiewicz <https://dobrysloownik.pl/slowo/nerd/148457/>, data dostępu 17.05.2021; por. także Makuch: <https://antyweb.pl/nerd-co-to-geek-roznica/>, data dostępu 19.05.2021.

¹⁹ Zatem członka społeczności „The Language Nerds” nazywam w skrócie nerdem.

²⁰ „Language binds us all”; <https://www.instagram.com/the.language.nerds/>, data dostępu 30.04.2021.

Stawia on w centrum uwagi samego docelowego użytkownika oraz jego potencjalny stosunek do języka i sformułowany jest jako zaproszenie do włączenia się w życie społeczności: „Jesteś pasjonatem języków obcych? Czy uczysz się języka w celach zarobkowych? Z ciekawości? A może po prostu dla przyjemności? Niezależnie od tego, jaką część Twojego życia zajmuje język, to jest miejsce, w którym powinieneś się znaleźć”, tłum. moje)²¹.

Obok założonych grup w serwisach społecznościowych „The Language Nerds” posiadają także swoją stronę internetową²², na której administratorzy publikują krótkie artykuły lub zamieszczają informacje w 20 sekcjach (np. etymologia, wymowa, tłumaczenie, humor). Treść publikowana na stronie jest nieco inna pod względem zawartości od publikowanej na platformach – bogatsza w informacje, bardziej szczegółowa, nosząca znamiona naukowego podejścia do języka. Strona zawiera najszerszą prezentację profilu nerda w sekcji „O nas”:

Co to za miejsce?

The Language Nerds to miejsce, które zostało zaprojektowane z myślą o komforcie miłośników języka. Dokładamy starań, by ludzie z pasją językową mieli zapewnioną rozrywkę i dostęp do informacji. Pragniemy także gromadzić ludzi z różnych zakątków świata i z różnych kręgów, by umożliwić im dzielenie się swoją wiedzą językową z resztą społeczności.

My w „The Language Nerds”, w skrócie „The Nerds”, jesteśmy ludźmi, których fascynują tematy związane z językoznawstwem i nauczaniem języków obcych. Dokładamy wszelkich starań, aby:

- **Tworzyć oryginalny kontent, który wzbudza zainteresowanie i zaspokoi Twoją ciekawość w zakresie wiedzy o języku.**
  - **Dostarczać fantastycznych porad i wskazówek, mających źródło w badaniach edukacyjnych dla tych, którzy podejmują gigantyczny trud, jakim jest nauka nowego języka.**
- Naprawdę cieszymy się, że zaglądnąłeś na naszą stronę. Jesteś mile widziany o każdej porze. Jeśli uważasz, że jest coś, co możemy poprawić, uprzejmie prosimy o pozostawienie komentarza (tłum. moje)²³.

²¹ „Are you a language enthusiast? Do you study language for a living? For curiosity? Or just for the fun of it? Whatever part of your life language occupies, this is the place you need to be”. <https://www.instagram.com/the.language.nerds/>, data dostępu 30.04.2021.

²² <https://thelanguagenerds.com>, data dostępu 18.04.2021.

²³ „What is this place?”

The Language Nerds is a place that was furnished to the best comfort of language enthusiasts. We strive to keep people with a passion for language entertained and informed. We strive as much to bring together people from different parts of the world and from different walks of life so they can share their language knowledge with the rest of the community.

We at The Language Nerds, or the Nerds for short, are people who are passionate about topics in linguistics and language teaching. We do our best to:

- **Create original content that stimulates interest and that answers to your language curiosities.**
- **Provide sweet language learning hacks and tips that stem from educational research for those who are undertaking the tremendous job of learning a new language.**

6. Analiza treści publikowanych przez społeczność „The Language Nerds”

Mimo najobszerniejszego opisu celów oraz ekstensywnej charakterystyki docelowego odbiorcy na stronie internetowej, życie społeczności buzuje przede wszystkim w serwisach społecznościowych. Największa aktywność członków grupy obserwowalna jest na Facebooku, gdzie każdy z postów inicjuje kilkaset komentarzy. Biorąc pod uwagę liczbę postów i towarzyszących im na tej platformie wątków dyskusyjnych, opis całej zawartości publikowanych w grupie treści w świetle założeń artykułu jest praktycznie niemożliwy, stąd decyzja o zawężeniu badania do pierwszego spośród wymienionych przez West i Trester (2013: 134) „ruchów”, czyli do treści postów publikowanych przez administratora oraz do wybranych komentarzy. Spośród wszystkich „social moves” to właśnie te prymarne inicjują wszystkie pozostałe i skłaniają członków społeczności do akceptowania bądź odrzucania określonych treści. Podstawa materiałowa poniższej analizy ograniczona została do 220 memów – wszystkich memów opublikowanych chronologicznie na Instagramie w okresie 16.12.2020-08.04.2021²⁴. Wybór memów zamieszczonych na tej platformie (a nie na Facebooku) podyktowany został faktem, iż konsekwentnie realizują one szablony przedstawiony na Rycinie 1, co pozwala skupić się przede wszystkim na analizie treści i formy językowej przekazu i uniknąć uwikłania w facebookową ramę multimodalną, która wszakże nie jest charakterystyczna dla omawianej społeczności, bowiem osadza jej kontent w uniwersalnych szablony memicznych²⁵. W przypadku memów, których treść tożsama jest w serwisach Instagram i Facebook, w wybranych sytuacjach odwołuję się do komentarzy zamieszczanych na obu platformach. Zebrane dane zostały zakodowane i opracowane wyłącznie przez autora niniejszego studium.

Na podstawie przeprowadzonej analizy postów wyodrębniłem sześć zasadniczych klas, grupujących treści memów według wyróżnionych w procesie ich kreowania dominant funkcjonalnych (Rycina 3). Zostały one określone na podstawie pragmatycznej analizy memów – dominantę funkcjonalną należy tutaj rozumieć jako realizację globalnej dla danego postu intencji komunikacyjnej definiowanej jako komponent komunikacji z perspektywy mikroprocesowej w ujęciu A. Awdiejewa i G. Habrajskiej (2020: 16), np. w przypadku klasy 3

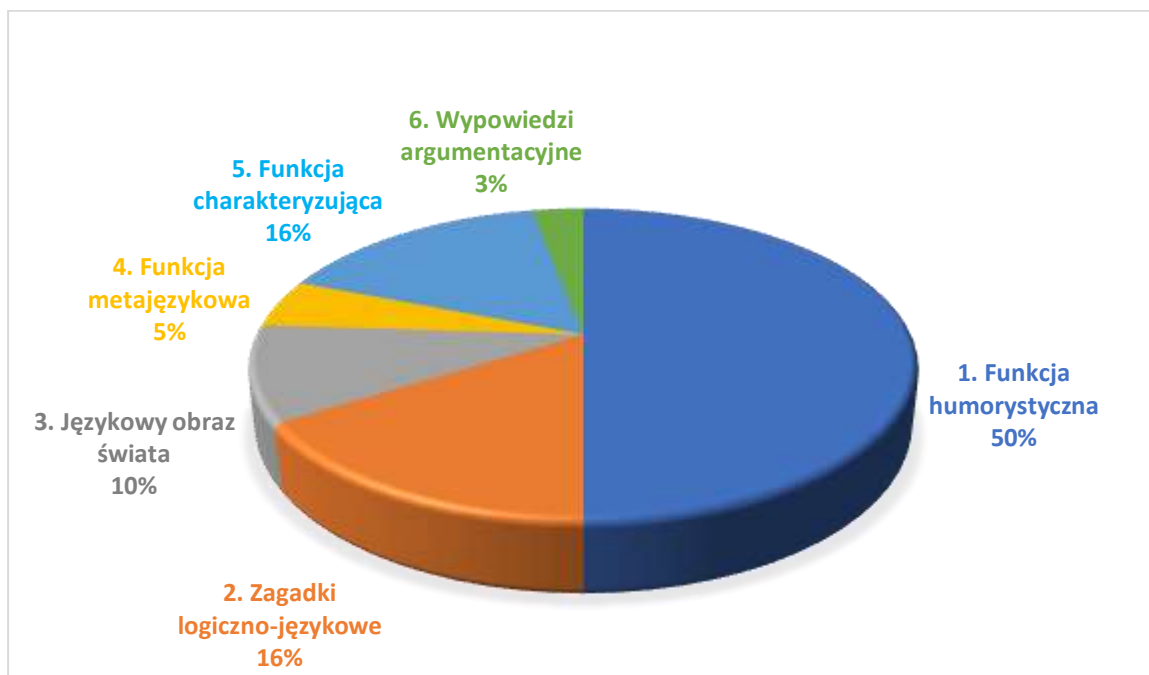

We really appreciate you dropping by. You are welcome anytime. If you think there is anything we can improve, kindly leave it in a comment”. <https://thelanguagenerds.com/home/>, data dostępu 30.04.2021.

²⁴ Wyłączony z klasyfikacji został post świętujący osiągnięcie liczby 500000 członków grupy na Instagramie.

²⁵ Z pewnością dobór uniwersalnych szablonów spełnia określoną funkcję, jednak ten aspekt nie wydaje się być kluczowym dla istoty społeczności „The Language Nerds” oraz prezentowanych przez nią treści (być może oprócz samego faktu korzystania z owych szablonów). Ponadto ilość wykorzystywanych szablonów jest ogromna i wymagałaby odrębnego opracowania.

(językowy obraz świata) jest to przedstawienie charakterystycznego dla danego języka sposobu ujętykowania specyficznego dla określonej kultury pojęcia.

Rycina 3. Klasy memów w oparciu o ich dominanty funkcjonalne. Źródło własne.

Procentowy rozkład postów w poszczególnych klasach (Rycina 3) pokazuje wyraźnie, że zasadniczym spoiwem grupy jest humor werbalny, który stanowi podstawę kreatywną aż 50% zamieszczanych przez administratora treści. Humor ów jest specyficzny, ponieważ generowanie dwuznaczności (ang. *ambiguity*)²⁶ oparte jest tutaj o całą gamę zjawisk językowych, które omówione są szczegółowo poniżej. W centrum pozostałej połowy postów również w mniejszym bądź większym stopniu znajduje się język – dwie kolejne najliczniejsze klasy (po 16% każda) grupują memy przedstawiające odpowiednio przeróżne zabawy językowe (klasa 2) oraz posty charakteryzujące problemy egzystencjalne typowego nerda (klasa 5); następnie grupa memów demonstrujących, w jaki sposób różne języki „malują” świat (klasa 3; 10%); posty bezpośrednio realizujące funkcję metajęzykową (klasa 4; 5%) oraz posty o funkcji perswazyjnej (klasa 6; 3%).

Uszczegółowiona lista klas uwzględniająca subkategorie przedstawia się następująco (w nawiasach podano liczbę postów reprezentujących poszczególne kategorie i subkategorie):

²⁶ Lew (1996: 22) definiuje dwuznaczność językową jako własność tekstu, która pozwala na dwie (lub więcej) znacząco różne interpretacje semantyczne wychwytywalne przez większość standardowych odbiorców tekstu.

<p>1. Humor lub gra słowna fundowana na dwuznaczności (109):</p> <p>I.homonimia (40):</p> <ul style="list-style-type: none"> a. homonimia standardowa (12) b. homonimia sufiksów (1) c. homonimia funkcjonalna (2) d. homonimia w oparciu o konwersję (2) e. homonimia/paronimia międzyjęzykowa (4) f. paronomazja (19) <p>II.polisemia (20)</p> <ul style="list-style-type: none"> a. [w tym:] polisemia w zakresie terminów gramatycznych (6) <p>III.synonimia (1)</p> <p>IV.homofony (3)</p> <p>V.defrazeologizacja (6)</p> <p>VI.dwuklasowość języka/dwoistość strukturalna (6)</p> <p>VII.<i>suppositio materialis</i> vs. <i>suppositio simplex</i> (10)</p> <p>VIII.perspektywa (3)</p> <p>IX.sprzeczność (3)</p> <p>X.innowacje językowe (17)</p> <ul style="list-style-type: none"> [w tym:] a. blending (6) b. quasi-neosemantyzmy (3) <p>2. Zagadki logiczno-językowe (35)</p> <ul style="list-style-type: none"> [w tym:] I.gry językowe bazujące na różnicy między pisownią a wymową (9) II.gry bazujące na symbolach lub cyfrach (5) <p>3. Językowy obraz świata (23)</p> <p>4. Metajęzyk (12)</p> <ul style="list-style-type: none"> [w tym:] I.stylistyka (3) <p>5. Funkcja charakteryzująca – specyfika egzystencji członka społeczności „The Language Nerds” (35)</p> <p>6. Wypowiedzi argumentacyjne (6)</p>
--

Tabela 1. Uszczegółowiona lista klas memów. Źródło własne.

Każda z klas zostanie omówiona oddzielnie oraz zilustrowana wybranymi z całości materiału przykładami. Numeracja klas głównych jest zgodna z numeracją nagłówków podrozdziałów (6.1., 6.2., itd.). Numeracja w opisie subkategorii odpowiada przedstawionej w powyższej liście,

przy czym poprzedzona jest numerem podrozdziału (np. **6.1.Ia.** homonimia standardowa). Przykłady wydzielone są za pomocą punktów (●). Odmienny kolor/rozmiar/styl czcionki w memie zaznaczony jest za pomocą podkreślenia; zachowane zostały oryginalne kapitaliki.

6.1. Dwuznaczność jako podstawa generowania treści humorystycznych²⁷

Najobszerniejszą klasę 1 stanowią treści osadzone w konwencji humoru językowego. Badania nad humorem mają bardzo bogatą tradycję. Na gruncie językoznawstwa najpopularniejsze są dwie koncepcje: teoria skryptów (Raskin 1985) oraz stanowiąca jej rozwinięcie ogólna teoria humoru słownego (Attardo, Raskin 1991)²⁸. Na potrzeby niniejszego opisu odwołuję się do koncepcji dwuznaczności zaproponowanej przez Lwa (1996). W jego ujęciu „dowcipy wykorzystują specjalne elementy (katalizatory dwuznaczności, ang. *ambiguators*) zwiększające prawdopodobieństwo aktywowania interpretacji nacechowanej u odbiorcy dowcipu. (...) katalizatory dwuznaczności mają trzy funkcje: ograniczają prawdopodobieństwo interpretacji nienacechowanej (aby nie utrwaliła się zbyt mocno), zwiększają prawdopodobieństwo interpretacji nacechowanej oraz uprzedzają aparat interpretacyjny odbiorcy o możliwości wystąpienia dwuznaczności” (Lew 2000: 131). Interpretacja nienacechowana to pierwotna, oczekiwana interpretacja semantyczna, z kolei interpretacja nacechowana to interpretacja alternatywna w stosunku do tej pierwszej, pojawiająca się po prezentacji puenty niezgodnej z interpretacją pierwotną (Lew 2000: 130).

W obrębie klasy 1 wyróżniłem kilkanaście typów dwuznaczności (Rycina 4). Każdy z typów zilustruję wybranym przykładem/przykładami. Najwięcej memów w ramach danej klasy fundowanych jest na dwuznaczności homonimicznej, przy czym mamy tutaj do czynienia z różnymi przejawami homonimii:

6.1.Ia. homonimia standardowa, w której forma leksykalna posiada dwa powiązania semantyczne; podaję dwa przykłady:

- *My dad told me his password is:*

MickeyMinnieGoofyDonaldPlutoHueyLouieDeweyDublin.

²⁷ Warto zauważyć, że prezentowany w serwisach społecznościowych styl humoru grupy „The Language Nerds” z perspektywy psychologicznej wpisuje się w tzw. humor afiliacyjny o ukierunkowaniu interpersonalnym (Hornowska, Charytonik 2011: 6–8). Humor jako czynnik spajający grupę może być różnej natury, np. humor dyskredytujący/ubliżający (ang. *disparagement humor*) stanowi tworzywo integrujące społeczność „Polandball” (Procházka 2016: 7–38). Pośród 220 analizowanych memów, jedynie jeden ma charakter dyskredytujący, a przedmiotem deprecjacji jest dysleksja (podrozdział 6.2).

²⁸ W języku polskim zwięźle referuje te koncepcje m. in. Brzozowska (2012: 15–26).

Because he was told his password had to contain 8 characters and at least one capital.

dwuznaczność leksykalna: *characters, capital*

interpretacja nienacechowana: *znaki, wielka litera*

interpretacja nacechowana: *postaci, stolica.*

Katalizatorem jest różnica pokoleniowa, która zwiększa prawdopodobieństwo zaistnienia interpretacji nacechowanej: osoby w pewnym wieku nie są wystarczająco biegle w posługiwaniu się komputerem.

- – *You're mean.*

– *You're standard deviation.*

dwuznaczność leksykalna: *mean, deviation*

interpretacja nienacechowana: *podły/małostkowy/złośliwy, dewiacja/zboczenie*

interpretacja nacechowana – terminy matematyczne (oba związane z pojęciem *średniej*):
średnia, odchylenie standardowe.

6.1.Ib. homonimia sufiksów

NERDISH:

(n.) ə 'læŋgwədʒ 'spəʊkən
baɪ 'pɪpəl hu faɪnd
'dɪfəkəlti 'meɪkɪŋ frendz
sɒs ðeɪ steɪ tət hoʊm
ən 'meɪk wɪrd səʊndz
ɪn 'sted.

dwuznaczność sufiksu *-ish*

interpretacja nienacechowana: w przymiotnikach jakościowych
dla wyrażenia stopnia przejawiania cechy, *nerdowaty*

interpretacja nacechowana: w przymiotnikach relacyjnych

odtoponimicznych dla określenia języka: *English – angielski,*
nerdish – (język) ?nerdowy/nerdowski.

Rycina 4. Przymiotnik *nerdish*. Źródło: <https://www.instagram.com/the.language.nerds/>.

Interpretacja nacechowana jest niezgodna z regułami języka, bowiem rzeczownik *nerd* nie jest toponimem. Między innymi ta właśnie niekongruencja generuje humorystyczny wydźwięk postu. Nie wszyscy użytkownicy wychwytyją dowcip, wyrażając wątpliwość co do użycia sufiksu w tej funkcji, przywołując interpretację nienacechowaną jako poprawną (np. użytkownik Danny Thai: *I thought "nerdish" is being a bit like a nerd? Like "reddish" or "blackish" or anything else with the suffix "ish"?*).

Katalizacja przytłumiona jest użyciem transkrypcji fonetycznej, zawężającej potencjalną grupę odbiorców tekstu do osób znających jej zasady – w tym gronie chciałby się widzieć *nerd*. Mem posiada strukturę hasła słownikowego, które charakteryzuje członków społeczności: „język używany przez osoby, które mają trudności w zawieraniu przyjaźni i dlatego siedzą w domu i produkują dziwne dźwięki”. Hasło zawiera błędy, które wychwytyją członkowie

społeczności na profilu facebookowym – zarówno gramatyczne (*find difficulty making*, użytkownik Coco Charity) jak i fonetyczne (np. mocna forma przyimka *at*, użytkownik Schwale Astudillo; *This isn't correct phonetics*, użytkownik Zain Alsham). Mimo to większość komentarzy świadczy o integrującej wartości memu, np. *can't believe I read this and understood every word 😊😊 oh, I'm soo nerdish! 😎*, użytkownik Dianna Cabnal²⁹.

6.1.Ic. homonimia funkcjonalna

Homonimią funkcjonalną nazywam relację pomiędzy jednostkami leksykalnymi, która nie opiera się *stricte* na semantyce, ale wynika z ich pragmatycznej roli w interakcji werbalnej.

- *If there is a “heavens no” and a “hell yes”, why isn't there a purgatory maybe.*
dwuznaczność leksemów: *heaven, hell*
interpretacja nienacechowana: *niebo, piekło*
interpretacja nacechowana – operatory interakcyjne emotywno-oceniające (Awdiejew 2004: 115n).

Interpretację nacechowaną aktywuje wprowadzenie trzeciej pary – leksemu *purgatory* (czyśćciec), nierealizującego funkcji interakcyjnej, która jest mu potencjalnie przypisywana w puencie dowcipu, oraz modalizatora *maybe* (może) – oba związane są ze stanem „pomiędzy”.

6.1.Id. homonimia w oparciu o konwersję

- – *Are you good in French?*
– *Kiss or language?*
dwuznaczność leksemu: *French*
interpretacja nienacechowana: rzeczownik *język francuski*
interpretacja nacechowana: przymiotnik *francuski*.

Katalizacja hamowana jest zamierzonym najprawdopodobniej brakiem poprawności językowej (**good in vs. good at, *good at kiss vs. good at kissing*), przez co dialog przypomina konwersację w stylu „Kali mieć, Kali jeść”. Generuje ona ambiwalencję poprzez potencjalną elipsę powierzchniowo-syntaktyczną przy wyborze interpretacji nienacechowanej: *good at* [elipsa: *doing something*] *in French*, wymagającą uzupełnienia w postaci określonego działania językowego, np. *Are you good [at writing etc.] in French?* Wybór interpretacji nacechowanej

²⁹ <https://www.facebook.com/thelanguageners/posts/2616359815145771>, data dostępu 15.05.2021.

blokuje elipsę, determinując adiektywny charakter leksemu przy retencji błędu w zakresie użycia przyimka: *Are you good *in (at) French kiss(ing)?*

6.1.Ie. homonimia/paronimia międzyjęzykowa³⁰

- *What if soy milk is just regular milk introducing itself in Spanish?*
dwuznaczność leksemu: *soy*
interpretacja nienacechowana: *sojowe* (mleko) w języku angielskim
interpretacja nacechowana: *jestem* – pierwsza osoba liczby pojedynczej czasu teraźniejszego czasownika *być* w języku hiszpańskim.

Katalizacja polega na użyciu czasownika *introduce* (przedstawiać się) i odniesieniu do j. hiszpańskiego. Pozostałe posty fundowane na homonimii/paronimii interlingwalnej bazują na podobieństwach z językiem niemieckim (*Kinder* – dzieci vs. *kinder* – stopień wyższy angielskiego przymiotnika *kind*, *nein* – nie vs. *nine* – liczba dziewięć) oraz francuskim (*douche* – prysznic vs. angielskie złożenie *douchebag*; *bag* – celowo dodane w komentarzu administratora jako zamknięcie myśli).

6.1.If. paronomazja³¹

- *A priest, a pastor, and a rabbit entered a clinic to donate blood.*
The nurse asked the rabbit, "What's your blood type?"
"I'm probably a type O," said the rabbit.

Dwuznaczność opiera się na podobieństwie leksemów: *rabbi* (rabin) i *rabbit* (królik) oraz frazy *type 0* (grupa krwi typu 0) i leksemu *typo* (błąd drukarski). Dowcip fundowany jest także na rekurencji stereotypowych postaci: księdza, pastora i rabina (por. Raskin 1985:177–179).

6.1.II. polisemia

Różnica pomiędzy polisemią i homonimią jest z reguły definiowana w oparciu o hasłowanie jednostek leksykalnych w źródłach leksykograficznych. Homonimy to jednostki samodzielne, stanowiące odrębne hasła słownikowe, natomiast jednostki polisemiczne to takie, które w ramach jednego hasła słownikowego ujawniają więcej niż jedno znaczenie (Lyons 1975: 447–

³⁰ Szczegółowego opracowania zagadnienia homonimii międzyjęzykowej na materiale języka polskiego, rosyjskiego i fińskiego, jej rodzajów oraz kwestii terminologicznych przedstawia Wojan (2010). Na gruncie językoznawstwa angielskiego badania nad homonimią międzyjęzykową zwykle koncentrują się wokół pojęcia fałszywych przyjaciół tłumacza, czyli *false friends* (Chamizo-Domínguez 2012, Szpila 2006).

³¹ Paronomazja to „zestawienie podobnie brzmiących słów, zarówno spokrewnionych etymologicznie, jak i niezależnych, uwydatniające ich znaczeniową bliskość, obcość lub przeciwieństwo (Sławiński 1988: 345).

448). Kryterium to jest stosunkowo nieprecyzyjne, ponieważ determinowane jest wieloma czynnikami, głównie pragmatycznymi i poznawczymi, ale także samym sposobem hasłowania jednostek, które w jednym słowniku rejestrowane są jako homonimiczne, a w innym bywają zapisywane jako polisemiczne³². W niniejszym opracowaniu przyjmuję rozróżnienie Tabakowskiej (1995: 53), która w oparciu o model sieciowy określa homonimię jako krańcowy przypadek polisemii: sytuację, w której z perspektywy synchronicznej nie potrafimy się doszukać zagubionego na przestrzeni wieków podobieństwa.

Przedstawię trzy reprezentatywne memy, w których dwuznaczność konstruowana jest w oparciu o polisemię. Pierwszy z nich wiąże się z wartością edukacji z perspektywy nerda, drugi zawiera katalizator o podłożu językowo-kulturowym, rozpoznanie którego stanowi czynnik wzmacniający homogeniczność grupy, a trzeci aktywuje interpretację alternatywną poprzez homofonię i profiluje istotę poprawności gramatycznej – kolejny element będący nieodzownym komponentem życia nerda:

- *Educated people are hot.*

They have more degrees.

dwuznaczność leksemów: *hot, degrees*

interpretacja nienacechowana: *gorący, stopień* – jednostka pomiaru temperatury

interpretacja nacechowana: *seksowny, stopień naukowy.*

Katalizatorem jest przymiotnik *educated*, który pozwala dostrzec powiązanie pomiędzy interpretacją prymarną i alternatywną obu leksemów.

- *How to start a conversation with a cat in different countries:*

England: psp psp psp

Finland: kiss kiss kiss

Iran: pish pish pish

France: minou minou minou

Philippines: ming ming ming

Wales: what's new pussycat, whoa oh whoa.

dwuznaczność leksemu: *pussycat*

interpretacja nienacechowana: *kot*

interpretacja nacechowana: *kotek, kicia, koteczek* – pieszczotliwy zwrot do kobiety.

³² Czynniki te szczegółowo opisują Wojan (2010: 81n) oraz Kalisz (2017: 85–87).

Rozpoznanie dwuznaczności aktywowane jest tutaj przez wykrycie elementu intertekstualnego, bowiem fraza *what's new pussycat, whoa oh whoa* jest cytatem z utworu z roku 1965, śpiewanego przez walijskiego piosenkarza Toma Jonesa, stanowiącego piosenkę przewodnią do filmu o tym samym tytule („What's New Pussycat?“, tytuł polski: „Co słyhać, koteczku?“, reżyseria Clive Donner, scenariusz: Woody Allen).

- *Grammar is the difference between knowing your shit and knowing you're shit!*
dwuznaczność leksemu: *shit*
interpretacja nienacechowana: *kompetencja* (slang: *to know one's shit* – *znać się na czymś*)
interpretacja nacechowana: *do bani* (slang).

Czynnikiem katalizującym jest popularny błąd gramatyczny, wynikający z homofonii zaimka dzierżawczego *your* oraz zaimka osobowego z czasownikiem *be*: *you're*. Post ma także charakter żartobliwie metajęzykowy, ponieważ jego treść stanowi alternatywną definicję gramatyki (w znaczeniu poprawności gramatycznej).

6.1.IIa. polisemia w zakresie terminów gramatycznych

Na tle grupy postów bazujących na polisemii wyróżnia się osobna subkategoria, w której niejednoznaczność budowana jest w oparciu o zestawienie znaczenia ontologicznego i gramatycznego leksemów wieloznacznych. Pokazuje to, jak ważna jest dla nerdów gramatyka i jak wykorzystują oni terminy gramatyczne do generowania humoru.

- *I don't want to use the past simple nor the past perfect since my past was neither simple nor perfect.*
dwuznaczność leksemów: *past, simple, perfect*
interpretacja nienacechowana: *czas przeszły, prosty, dokonany* – terminy gramatyczne
interpretacja nacechowana: *przeszłość, prosty, doskonały* – znaczenia nieterminologiczne.

Na podobnej polisemii opiera się post o nerdowym flirtowaniu w języku francuskim: *If you were a verb, you'd be plus-que-parfait.*

- **ACTIVE VOICE:**
You ate six donuts.
PASSIVE VOICE:
Six donuts were eaten by you.

PASSIVE-AGGRESSIVE VOICE:

You ate six donuts and I didn't get any. Don't worry. It's cool. I can see donuts are very important to you.

dwuznaczność leksemów: *voice, passive*,

interpretacja nienacechowana: *strona, bierny* – terminy gramatyczne

interpretacja nacechowana: *głos* (wypowiedz, opinia, zdanie) – znaczenie z języka ogólnego, *bierny* – termin psychologiczny.

Wyzwalaczem efektu humorystycznego jest sformułowanie ostatniej najdłuższej wypowiedzi jako przejawu zachowania werbalnego charakterystycznego dla biernej agresji: *Zjadłeś sześć pączków, a ja nie dostałem żadnego. Nie martw się. Jest w porządku. Wiem, że pączki są dla Ciebie bardzo ważne.*

- *I WANNA BE A SCHWA*

/ə/

IT'S NEVER STRESSED

dwuznaczność leksemu: *stressed*

interpretacja nienacechowana: *akcentowany* – termin fonetyczny

interpretacja nacechowana: *zestresowany* – znaczenie z języka ogólnego.

6.1.III. synonymia

Wśród 220 postów jedynie w jednym dwuznaczność konstruowana jest w oparciu o synonimie:

- *I'm sorry and I apologize mean the same thing, except when you're at a funeral.*

synonimia fraz: *I'm sorry* i *I apologize*.

interpretacja nienacechowana: *przepraszam* (znaczenie obu fraz)

interpretacja nacechowana: *przykro mi* (znaczenie frazy *I'm sorry*), *przepraszam* (znaczenie frazy *I apologize*).

Obok relacji semantycznej pomiędzy wyrazami dowcip fundowany jest na kontaminacji scenariusza pogrzebu i potencjalnego spowodowania śmierci – na pogrzebie *I apologize* standardowo interpretowane będzie jako „przepraszam za spowodowanie śmierci”. W moim przekonaniu humor tego typu nie wykracza poza ramy humoru językowego³³, ponieważ opiera się on na amalgamacji utrwalonych w języku werbalizacji standardów semantycznych

³³ Por. katalizatory dwuznaczności typu humorystyczno-stereotypowego (Lew 2000: 132).

(Awdiejew i Habrajska 2020: 100) lub na naruszeniu standardowych scenariuszy³⁴. Niniejsze podejście wpisuje się w raskinowską koncepcję opozycji skryptów (Raskin 1985), jednak jest nieco szersze, bowiem jednostkę podstawową – scenariusz³⁵ – definiuję jako ciąg powiązanych ze sobą struktur propozycjonalnych stanowiących logiczną całość, konstruujących przebieg standardowej sytuacji komunikacyjnej. W oparciu o tego typu mechanizmy konstruowane są niektóre z innowacji językowych omówionych poniżej (vide subkategoria **6.1.IX**).

6.1.IV. homofony

- *Two men walk into a bar. One man orders H₂O. The other says "I'll have H₂O, too."*
The second man dies.
dwuznaczność wynikająca z tożsamości brzmieniowej przysłówka *too* i liczby *two*
interpretacja nienacechowana: *too* (również)
interpretacja nacechowana: *two* (dwa) → H₂O₂ (woda utleniona).

6.1.IVa. homofony fundowane na dwuklasowości języka

Osobną grupę homofonów stanowią jednostki równobrzmiące przynależące do dwóch odmiennych poziomów języka – jedne z nich to jednostki nie posiadające własnego znaczenia (jednostki fonologiczne lub graficzne – litery), a drugie – znaczeniem obdarzone (jednostki leksykalne). Zjawisko współwystępowania tych dwóch poziomów stanowi jedną z wyróżnionych przez Hocketta (1979: 216-217) cech diakrytycznych znaków językowych nazywaną dwustopniowością struktury, dwuklasowością języka, dwoistością strukturalną lub podwójnym rozczłonkowaniem języka.

- *Do you know why British people pronounce the word as Bri ish?*
Because they drank all the T.
dwuznaczność homofonów *tea* i *t* [ti:].
interpretacja nienacechowana: *t* (litera)
interpretacja nacechowana: *tea* (herbata).

Obok czasownika *drank* (standardowego katalizatora dwuznaczności wynikającego z łączliwości z leksemem *tea*), interpretacja nacechowana aktywowana jest także poprzez inny – wymagający od nerda wiedzy fonetycznej – katalizator: zaznaczenie osobliwego dla pewnych

³⁴ Koncepcję scenariusza przyjmuję za Awdiejewem i Habrajską (2020: 81-84). Koncepcja ta nie duplikuje teorii ram (Minsky 1985: 246) i skryptów (Schank i Abelson 1977: 41-43), ale jest jej rozwinięciem w oparciu implementację składni predykatowo-argumentowej.

³⁵ Konieczność poszerzenia koncepcji zasobów wiedzy oraz opozycji skryptów zauważa Chłopicki (2000: 514), który proponuje uzupełnić je o teorię ram (ramy postaci, obiektów, miejsc, zdarzeń).

wariantów wymowy brytyjskiej zwarcia krtaniowego (*glottal stop*, Osowicka-Kondratowicz 2018: 39).

6.1.V. defrazeologizacja

Defrazeologizacja jest zjawiskiem definiowanym na różne sposoby. Tutaj rozumiem ją jako zabieg, którego efektem jest utrata metaforycznego globalnego znaczenia jednostki frazeologicznej na rzecz dosłownego znaczenia komponentów pozostających w tej samej łączliwości strukturalnej³⁶. W kontekście werbalizowania treści humorystycznych jest to „rodzaj gry językowej o funkcji ludycznej, perswazyjnej, ekspresywnej, estetycznej. Jej dekodowanie wymaga pewnego wysiłku intelektualnego ze strony odbiorcy oraz określonych kompetencji językowych i kulturowych” (Krzyżanowska 2017: 32).

- *I am sure someone hid the final paragraph of my essay on a shelf I can't reach, but I don't want to jump to conclusions.*

dwuznaczność dotyczy idiomu *jump to conclusions*

interpretacja nienacechowana: *wyciągać pochopne wnioski* ← znaczenie frazeologiczne

interpretacja nacechowana: *skoczyć do* (znajdujących się na półce) *konkluzji* (w celu zdjęcia ich z półki) ← znaczenie dosłowne (defrazeologizowane)

6.1.VI. *suppositio materialis* vs. *suppositio simplex*

Katalizatorem dwuznaczności jest tutaj najczęściej brak zastosowania cudzysłowu, zatem dotyczy on sfery interpunkcji. Wyrażenia zapisywane są w tzw. supozycji zwykłej (*suppositio simplex*), zatem są wyrażeniami odnoszącymi do przedmiotów świata pozajęzykowego, zamiast w supozycji materialnej (*suppositio materialis*), której istotą jest wyprofilowanie formy znaku, a nie jego odniesienia (Polański 1999: 94).

- *I try to say mucho when I'm around my Hispanic friends.*

It means a lot to them.

dwuznaczność wyrażenia: *a lot*

interpretacja nienacechowana: *wiele*, zapis bez zastosowania znaków interpunkcyjnych, składnik idiomu *it means a lot to me* (*to wiele dla mnie znaczy*)

interpretacja nacechowana: „*dużo*” (supozycja materialna) – poprawny zapis wymaga cudzysłowu.

³⁶ Por. definicję Krzyżanowskiej (2017:30): „Defrazeologizacja jest ujmowana jako zabieg, którego efektem jest konkretna niesfrazeologizowana konstrukcja”.

Katalizacja wspomagana jest ekwiwalentem hiszpańskim (*mucho*), który również winien być ujęty w cudzysłów, a kontrast pomiędzy interpretacją prymarną i alternatywną dodatkowo fundowany jest na różnicy pomiędzy idiomelem a strukturą będącą rezultatem defrazeologizacji.

6.1.VII. perspektywa

Interesującym rodzajem katalizacji jest perspektywa, rozumiana tutaj wąsko jako punkt widzenia (*vantage point*), czyli jeden z komponentów konstytuujących langackerowskie portretowanie sceny (por. Kalisz 1998: 57, Tabakowska 1998: 168). Semantyka jednostki leksykalnej, która stanowi kluczowy komponent dowcipu jest jednoznaczna w odniesieniu do prototypu, jednak jej sens jest inaczej odczytywany w przypadku zmiany perspektywy w układzie sceny; zmiana ta wywołuje swego rodzaju dwuznaczność konceptualizacyjną:

- *How to speak a foreign language:*

step 1: Go to a foreign country.

step 2: Speak your mother tongue.

dwuznaczność konceptualizacyjna frazy *foreign language*

interpretacja nienacechowana: język obcy dla mówiącego – perspektywa nadawcy (prototyp – „język obcy to nie mój język ojczysty”)

interpretacja nacechowana: język obcy dla słuchającego – perspektywa odbiorcy.

6.1.VIII. sprzeczność

Dwuznaczność wynikająca ze sprzeczności opiera się na nieadekwatności orzekanego znaczenia do jego użycia, zatem stanowi swego rodzaju antonimie semantyczno-pragmatyczną, polegającą na niezastosowaniu się nadawcy do własnego postulatu deontycznego:

- *You should always be concise and get straight to the point using the minimum of diminutive words necessary to convey your meaning as clearly as possible without overly long descriptions and explanations.*

dwuznaczność dotyczy leksemu *concise*

interpretacja nienacechowana: *zwięzły* (znaczenie standardowe leksemu, w oparciu o które tworzony jest postulat deontyczny)

interpretacja nacechowana: *zwięzły* (znaczenie leksemu konstruowane w oparciu o użycie przez nadawcę; rezultatem niezastosowania się do postulatu deontycznego jest sprzeczna z prymarnym zamierzeniem rozwlekłość wypowiedzi).

6.1.IX. innowacje językowe

Ciekawą grupą w obrębie memów humorystycznych są posty, w których efekt ludyczny budowany jest w oparciu o kreowanie nowych słów. Jest to szczególnie rodzaj zabawy językowej, którego zastosowanie w istotny sposób charakteryzuje społeczność „The Language Nerds”. Dwuznaczność jest tutaj generowana na dwa sposoby – bądź w oparciu o homofonię prefiksu i rdzenia bądź w oparciu o nakładanie się standardów semantycznych (por. subkategoria **6.1.III**. synonimia).

W sposobie pierwszym memy mają przeważnie strukturę hasła słownikowego i najczęściej ich tematyka wiąże się z problemami typowego nerda – bycie singlem, problemy językowe/komunikacyjne osób wielojęzycznych:

- *Byesexual* (*Adj.*)

Being single for so long that you don't even remember what it's like to have romantic or sexual feelings.

dwuznaczność w oparciu o homofonię prefiksu *bi-* i rdzenia *bye*

interpretacja nienacechowana: *bi-* (*bisexual* – biseksualny, leksem o jednym rdzeniu)

interpretacja nacechowana: *bye* (*byesexual* – neologizm będący złożeniem; określenie osoby, która od dłuższego czasu nie jest w relacji) .

- *Trilingual* (*n.*):

A person who tires and tries to speak many languages while not being able to maintain a conversation in any of them. Now the term has come to be spelled trylingual.

dwuznaczność w oparciu o homofonię prefiksu *tri-* i rdzenia *try*

interpretacja nienacechowana: *tri-* (*trzy*, *trilingual* – osoba mówiąca trzema językami)

interpretacja nacechowana: *try* (*próbować*, *trylingual* – neologizm będący złożeniem; określenie osoby, która uparcie próbuje opanować kilka języków, a nie potrafi konwersować w żadnym z nich).

W sposobie drugim mamy do czynienia z wyprofilowaniem określonego standardu semantycznego związanego z danym pojęciem:

- *Procaffeinating*

(*noun*)

The tendency not to start anything until you've had a cup of coffee.

Niejednoznaczność wynika ze zderzenia dwóch standardów związanych z pić kawy:

interpretacja nienacechowana – kawa jako dawka kofeiny

interpretacja nacechowana – kawa jako ucieczka przed pracą.

Wyzwalaczem interpretacji nacechowanej jest treść definicji oraz nakładanie się standardu picia kawy ze standardem prokrastynacji (niepełny rdzeń *caffein* wpleciony jest w leksem *procrastinating*).

- COP:

You're driving on the wrong side of the road.

DRIVER:

Sorry, I'm English.

COP: (*shouting*)

It's the wrong soid of the roade ye was droivin down, innit?

dwuznaczność dotyczy stereotypów³⁷ Anglika:

interpretacja nienacechowana: prowadzi samochód lewą stroną jezdni

interpretacja nacechowana: mówi specyficznym akcentem i używa charakterystycznych struktur gramatycznych.

6.1.IXa. blending

W ramach innowacji językowych osobliwą grupę stanowią kontaminacje słowotwórcze (ang. *blending*, Szymanek 1998: 99), polegające na tworzeniu nowego leksemu poprzez zestawienie fonetycznych części dwóch słów, np.

- Askhole

(*noun*)

Someone who asks too many stupid, pointless, or obnoxious questions.

interpretacja nienacechowana: *asshole* (wulg. *dupiek*)

interpretacja nacechowana: *ask+asshole* → *askhole*, polegająca na zawężeniu znaczenia wyrazu prymarnego do sposobu realizacji określonej czynności, tj. zadawania pytań. Słowo *askhole* jest swego rodzaju hiponimem leksemu *asshole*³⁸.

Katalizatorem jest fonologiczne podobieństwo leksemu pierwotnego i innowacji.

Innymi neologizmami w tej grupie są kontaminacje *eyeronic* (*eye + ironic*), *agnorant* (*arrogant + ignorant*), *apocaloptymist* (*apocalypse + optimist*), *cupidity* (*cup[id] + stup[id]ity*), etc.

³⁷ W koncepcji Awdiejewa (1998: 54n) stereotyp jest jednym z rodzajów standardu semantycznego.

³⁸ Blend ów opisuje Holiak (2019: 165) w kontekście neologizmów stosowanych przez użytkowników Internetu w komentarzach do angielskich wiadomości (serwisów informacyjnych) online.

6.1.IXb. quasi-neosemantyzmy

Neosemantyzacja to proces nabywania nowego znaczenia przez jednostkę językową, któremu nie towarzyszą żadne zmiany na poziomie formalnym (Kowalski 2020: 127). Zjawiska będące przedmiotem analizowanych memów nazywam quasi-neosemantyzmami, ponieważ zastosowana w nich derywacja semantyczna nie generuje znaczenia, które miałoby potencjał do umocowania w języku. Nowe znaczenie wyraża potoczne postrzeżenie pewnych zjawisk czy obiektów w rzeczywistości pozajęzykowej, które nie ma charakteru definicyjnego, a jego celem jest wywołanie efektu śmieszności poprzez odwołanie się do wspólnych doświadczeń użytkowników języka – tu: członków społeczności. Mimo iż nie mają charakteru definicyjnego, kreowane z ich udziałem memy posiadają strukturę definicji dla wzmocnienia efektu humorystycznego.

- Tomorrow

(noun)

A mystical land where 99% of all human productivity, motivation, and achievement is stored.

interpretacja nienacechowana: *jutro* (dzień następny w stosunku do obecnego)

interpretacja nacechowana: *jutro* (mistyczna kraina, gdzie przechowywane jest 99% całej ludzkiej produktywności, motywacji i osiągnięć).

Dwa pozostałe quasi-neosemantyzmy to alternatywnie definiowane leksemy *nauczyciel* oraz *synonim* – kategorie istotne dla społeczności „The language nerds”. Nauczyciel angielskiego (tu: ekwiwalent naszego polonisty) to osoba, która wkłada w powieść więcej myśli niż kiedykolwiek zrobił do autor, z kolei *synonim* to słowo używane zamiast słowa, którego nie potrafimy zapisać poprawnie ortograficznie.

6.2. Zagadki logiczno-językowe

Druga spora kategoria zawiera memy, których celem jest rozrywka umysłowa. Niektóre z nich także generują humor, jednak pełni on w nich funkcję sekundarną. Z kategorią poprzednią łączy ją wszakże sposób przekazu treści – poprzez zabawę językiem. Wiele z nich nosi znamiona klasycznych przejawów gier słownych³⁹ – kalamburów (*When I is replaced with we even “illness” becomes “wellness”*), anagramów (*When life gives you melons, you’re dyslexic* –

³⁹ Szczegółową klasyfikację gier słownych spójnie referuje Mędrzak (2011: 37–40).

użycie “melons” zamiast “lemons”⁴⁰), ambigramów (*swims will be swims even if turned upside down*), palindromów semantycznych (*Are you as bored as I am? This sentence can be said backwards and still makes perfect sense*), itd. Przyjrzyjmy się szczegółowo dwóm postom:

- *There are two types of people in this world:*
1. *Those who can extrapolate from incomplete data.*

Zdanie wprowadzające sugeruje, że post powinien zawierać także punkt drugi: *those who can't extrapolate...* Istota kalamburu polega na tym, że osoby, które należą do typu pierwszego potrafią wnioskować na podstawie niekompletnych danych i wiedzą, co jest implicytną treścią punktu 2.

- *What has two butts and kills people?*
Assassin.

Rozwiązanie rebusu leży w strukturze słowa *assassin*, które reduplikuje⁴¹ graficzny ciąg *ass+ass*, będący samodzielnym potocznym leksemem oznaczającym *tyłek*.

6.2.I. gry językowe bazujące na różnicy między pisownią a wymową

Subkategorię tę stanowią memy, w których gry językowe związane są z różnicami w wymowie liter lub połączeń literowych w poszczególnych językach lub z „niekonsekwencjami” ortografii angielskiej:

- *DEAR FEBRUARY,*
I AM IN NEED OF AN R,
AND YOU DON'T SEEM TO BE USING YOURS.
MAY I BORROW IT?
SINCERELY,
COLONEL

Zrozumienie tekstu (o formie epistolarnej) warunkowane jest znajomością wariantów wymowy rzeczowników *February* i *colonel* – pierwszy z nich dopuszcza wymowę z /j/ zamiast /r/ mimo obecności litery *r* w drugiej sylabie /'febjuəri/, natomiast drugi w wymowie amerykańskiej wymawiany jest przez /r/ mimo braku litery *r* w wyrazie /'kɜːrnl/. Co prawda wymowa przez

⁴⁰ Mamy tutaj także do czynienia z modyfikacją frazeologizmu (por. Krzyżanowska 2017: 32).

⁴¹ Por. powtórzenie jako gra słowna (Mędrzak 2011: 40).

/j/ bywa krytykowana, jednak jak podaje Wells (2004: 287) używana i preferowana jest ona przez większość wykształconych Amerykanów. Wiedza na temat wymowy i pisowni tych wyrazów oraz różnic pomiędzy wariantami brytyjskimi i amerykańskimi jest doskonałym czynnikiem weryfikującym przynależność do grupy własnej, co potwierdza ożywiona dyskusja na temat poprawności różnych wariantów wymowy pod postem o tej samej treści na platformie Facebook⁴².

- *My friend took Pfizer vaccine.*

He says, "I am pfeeling pfine and pfantastic. I had no pfever so pfar".

Post demonstruje językowy sposób ironizowania w aktualnym temacie szczepień w oparciu o dwa ortograficzne warianty spółgłoski /f/ w nawiązaniu do nazwy koncernu farmaceutycznego i jej wymowy⁴³.

6.2.II. gry bazujące na symbolach lub cyfrach

Osobną subclassę zagadek stanowią także posty, których istotą jest rozszyfrowanie znaczenia cyfr lub symboli, np.

- *SIX WITOUT S IS NINE.*

Rzymska cyfra IX pokrywa się graficznie z częścią angielskiego liczebnika sześć (six) w formie leksykalnej.

- *60% percent of people can't figure out what is wrong with this sentence.*

Obserwujemy reduplikację znaczenia "procent" w formie symbolicznej (%) i leksykalnej (percent).

6.3. Językowy obraz świata

Do tej grupy zaklasyfikowane zostały głównie memy, ilustrujące specyficzny sposób użyczenia pojęć w zasobie leksykalnym bądź frazeologicznym danego języka. Niektóre z tych formalizacji nie posiadają dokładnych ekwiwalentów w innych językach, stanowią zatem świadectwo osobliwego obrazowania świata przez pryzmat jednostek określonego języka, np.:

⁴² <https://www.facebook.com/thelanguageners/posts/2684193621695723>, data dostępu 24.06.2021.

⁴³ Posty tej subclassy również bardzo mocno osadzone są w skryptowej funkcji humorystycznej.

- W języku włoskim istnieje specjalne określenie na senność, która następuje po spożyciu pełnego włoskiego posiłku:

Abbiocco

(Italian)

The drowsiness that follows eating a full Italian meal.

- W języku francuskim istnieje idiom, za którego pomocą metaforycznie konceptualizowana jest fizjologiczna potrzeba wydalania poprzez odniesienie do domeny palenia papierosa – dosłownie: „mieć papieros na brzegu ust”:

Avoir le cigar au bord des lèvres

(French)

To have a very urgent need to poop.

It literally means to have the cigar at the edge of the lips.

- W języku japońskim słowo *kuchisabishii* oznacza sytuację, w której jemy mimo braku odczuwania głodu, ponieważ „nasze usta są samotne”.

Potwierdzają to komentarze z portalu Facebook⁴⁴, np.:

Manabu Takahashi:

As a Japanese 🇯🇵 I can confirm this is true. We use this especially when we want to have a light meal or snack 🍱🍷

Rycina 5. Kuchisabishii. Źródło: <https://www.instagram.com/the.language.nerds/>.

Niektóre z postów w tej kategorii ukierunkowane są na wychwycenie paradoksów ujęzykowania pojęć, np.

- mem wyrażający zdziwienie jego twórcy z powodu braku istnienia w języku angielskim odrębnej jednostki leksykalnej o znaczeniu „pojutrze”, podczas gdy istnieje w nim słowo opisujące czynność wyrzucania kogoś przez okno (*defenestration*). Słowo to fundowane jest na łacińskim *de fenestra* (przez okno) i wg słownika Douglasa Harpera⁴⁵ jest ono właściwie kalką z języka czeskiego, w którym zasłynęło jako człon nazwy wydarzeń z historii Czech, określanych jako *Pražská defenestrace* (*Defenestracja Praska*, *Defenestration of Prague*). Słownik wskazuje jako podstawę zapożyczenia drugą

⁴⁴ <https://www.facebook.com/thelanguagenerds/posts/3772700142845060>, data dostępu 05.06.2021.

⁴⁵ <https://www.etymonline.com/search?q=defenestration>, data dostępu 16.06.2021.

defenestrację praską (1618 r.), która uważana jest za jedną z bezpośrednich przyczyn wybuchu wojny trzydziestoletniej:

WHY THE HECK DOES ENGLISH HAVE A WORD FOR:

DEFENESTRATION:

dēˌfɛnəˈstræʃən⁴⁶

(n.) *the action of throwing someone out of a window.*

BUT NOT FOR THE “DAY AFTER TOMORROW”?

- post wskazujący na specyficzną etymologię złożzeń z komponentem *-fish* (ryba), które mimo obecności tego członu oznaczają stworzenia niebędące rybami. Jako podstawę konstruowania obrazowania w języku angielskim można uznać przynależność do stworzeń morskich – dla mątwy (*cuttlefish*), rozgwiazdy (*starfish*), meduzy (*jellyfish*) i skorupiaków (*shellfish*) oraz sposób poruszania się przypominający ruchy wykonywane podczas pływania przez rybę – dla rybika cukrowego (*silverfish*), który jest owadem. Z kolei konik morski (*seahorse*), mimo że jest rybą, nie zawiera komponentu *-fish* jako członu *compositum*, a konceptualizowany jest w języku angielskim (i podobnie w polskim w formie deminutywnej) w odniesieniu do kształtu, którym przypomina konia.

Cuttlefish: *not a fish.*

Starfish: *not a fish.*

Jellyfish: *not a fish.*

Silverfish: *not a fish.*

Shellfish: *not a fish.*

Seahorse: *a fish.*

6.4. Metajęzyk

Do tej grupy należą memy, których główną cechą dystynktywną jest profilowanie kodu. Zaklasyfikowane zostały tutaj posty wyrażające zachwyt nad językiem przy jednoczesnej deskrypcji jego natury, posty informacyjne (poruszające konkretne zagadnienie językowe) oraz takie, w których tłem dla realizacji funkcji metajęzykowej jest funkcja fatyczna, np.

⁴⁶ Administrator stosuje archaiczny styl transkrypcji (por. Chambers 1978: 338). Słownik Wellsa (2004: 206) podaje jako jedyny prawidłowy wariant /,diːˌfɛnɪ(ə)ˈstrɛɪʃən/ z obligatoryjnym akcentem sekundarnym na pierwszej sylabie oraz długą samogłoską /,diː/.

- mem przedstawiający język jako cud oraz objaśniający w metaforyczny, uproszczony sposób mechanizm komunikacji:

Language is how we read each other's minds. When you talk to someone you basically get ideas from your head and plant them in someone else's head with exquisite precision, using nothing but puffs of air. That's why language is one nature's marvelous shows.

- mem definiujący tzw. „słowo kangur” jako wyraz, którego inkluzyjną częścią jest jego własny synonim (wraz z podaniem odpowiednich przykładów ze skonstrastowanym kolorem czcionki – tu: zaznaczonym jako podkreślenie):

A word that contains a synonym inside it is called a Kangaroo word:

Masculine

Chicken

Honorable

Blossom

Capable

- post, którego celem jest zaproszenie członków grupy do podzielenia się znaczeniem swojego imienia; realizuje on zatem także wprost funkcję fatyczną poprzez zastosowanie formy dyrektywnej (przedstaw się):

Introduce yourself as the meaning of your name.

Chodzi bez wątpienia o etymologię imion, na co również w konwencji metajęzyka zwracają uwagę członkowie grupy w komentarzach będących odpowiedziami do treści posta, np. bear_hugg99: *Etymology differs, either ruler of the world, or ruler of the piece*⁴⁷.

6.4.I. stylistyka

Subkategorię memów o funkcji metajęzykowej stanowią posty skoncentrowane na stylu, np.

- *ENGLISH:*

I'm crying.

IELTS ENGLISH:

I'm bawling.

TAYLOR SWIFT ENGLISH:

⁴⁷ <https://www.instagram.com/p/CJY91a5oMAn/>, data dostępu 29.06.2021.

Now my eyes leak acid rain on the pillow where you used to lay your head.

W zebranych zbiorze występują jedynie trzy tego typu memy, jednak na platformie Facebook jest ich znacznie więcej. Najczęściej jest w nich wykorzystane zestawienie języka potocznego z językiem wymaganym na poziomie IELTS (międzynarodowy system oceny znajomości języka angielskiego) lub z językiem Szekspira.

Wiele komentarzy pod postem w serwisie Facebook proponuje własne warianty stylistyczne wypowiedzenia *I'm crying*, które zdaniem członków grupy są charakterystyczne dla stylu innych piosenkarzy, niejednokrotnie ze sporą dawką ironii, np. *Adele: Crying my eyes out from the other side, but I'm sorry I made your doorstep a little bit wet.* (użytkownik Ömer F. Dilaver) lub będące cytatami z piosenek, np. *Ed Sheeran: I can taste salt water And if I blink again You'll be sinking in So we'll learn to swim in the oceans you made.* (użytkownik マリア コーラル). Nie brakuje także w komentarzach wariantów stylizowanych na język Szekspira: *Shakespeare: I weep like a cloud upon the heath that thou might quench thy thirst on my tears.* (użytkownik Daniel Rogers)⁴⁸.

6.5. Funkcja charakteryzująca – specyfika egzystencji członka społeczności „The Language Nerds”

Zawartość kategorii 5 stanowią posty, które w sposób bezpośredni charakteryzują prototypowego członka grupy własnej. Poruszane są tu różne tematy, które świadczą o tym, do jakiego stopnia język, a szczególnie znajomość języków obcych, determinuje codzienność typowego nerda. Posty mówią między innymi o tym, że członkowie społeczności czerpią przyjemność z większej niż przeciętny śmiertelnik liczby memów; mogą składać pranie i jednocześnie oglądać Netflix, ponieważ rozumieją tekst mówiony w języku obcym i nie muszą czytać napisów; potrafią swobodnie przełączać się między kodami i mają zrozumienie dla różnych kultur. Niektóre z memów poruszają aspekt życia akademickiego nerdów (w środowisku akademickim nie mówimy „kocham Cię”, lecz „znalazłem artykuł, który sprawił, że pomyślałem o Tobie”), kwestię statusu poprawności gramatycznej w życiu nerda (jest najważniejsza – nawet, gdy przegrywasz spór albo doświadczasz zdrady, komunikuj się bezbłędnie) oraz różnego typu problemy życia codziennego (teoretycznie nerd jest bilingwalny, ale musi korzystać z tłumacza; mimo znajomości języka obcego, nie zawsze rozumie dowcipy w nim sformułowane; doświadczą trudności w opanowaniu języka obcego na wyższych

⁴⁸ <https://www.facebook.com/thelanguagenerds/posts/3930966243685115>, data dostępu 21.06.2021.

poziomach językowych; napotyka wielorakie przeszkody techniczne związane z pisaniem na komputerze w różnych językach). Zaklasyfikowane do tej grupy zostały także cytaty motywujące do uczenia się języków obcych. Dla ilustracji podaję trzy wybrane przykłady:

- z zakresu motywacji w glottodydaktyce – post ten wyraźnie ilustruje kontrastowanie grupy własnej i grupy obcej w sferze podejścia do znajomości języka obcego (normalny człowiek vs. nerd):

NORMAL PERSON:

I don't speak that language.

ME:

I don't speak that language, yet.

- z zakresu problemów technicznych:

POLYGLOT PROBLEM:

Your password is wrong because you have the wrong keyboard on.

- z zakresu przełączania kodów – w tym wypadku wywoływanego stanem emocjonalnym (post sformułowany fatycznie jako pytanie wywołujące żywą dyskusję w komentarzach, w których członkowie grupy podają przykłady ze swojego życia oraz wymieniają inne niż gniew emocje czy stany, wyzwalające automatyczne przechodzenie na język pierwszy):

Have you ever been so angry you had to switch from English to your native language to express your wrath in its full extent?

6.6. Wypowiedzi argumentacyjne

Ostatnia z kategorii wpisuje się w perswazyjny aspekt użycia języka. Treść zaklasyfikowanych do niej memów wyraża sprzeciw wobec pewnych postaw związanych z posługiwaniem się językiem (przede wszystkim obcym). Zawarta w nich argumentacja ma charakter aksjologiczno-dyrektywny: z jednej strony twórca memu krytycznie odnosi się do postaw wynikających z określonego stereotypu związanego z językiem, jego użyciem lub znajomością, a z drugiej – wprost, poprzez użycie trybu rozkazującego, instruuje jak należy zachować się w danej sytuacji, np.

- wypowiedź przeciwko stereotypizacji osób mówiących łamaną angielszczyzną:

Never make fun of someone who speaks broken English.

It means they know another language.

- wypowiedź przeciwko ksenofobicznemu traktowaniu trudnych do wymówienia imion:

If you don't know how to pronounce someone's name don't make it weird or corny or xenophobic by implying that their name is hard to say or that you're puzzled or even laugh about it. Just say, Can you say your name for me please? I don't want to mispronounce it.

Wypowiedzi tego typu mają zwykle na celu sprowokowanie do podzielenia się poglądami, co pozwala zaobserwować dynamikę komunikacyjną społeczności. Na przykład, w przypadku drugiego z postów wiele zamieszczonych pod nim komentarzy wskazuje na potrzebę okazania zrozumienia także po stronie adresatów/nosicieli trudnych imion (np. maiarazortea: *When I lived in the US, people could never get my name right. I didn't blame them because I understand it's very hard for them to say it. So I believe we have to be kind either way. 😊*). Z kolei inne podkreślają potrzebę dystansu do tego problemu (rorydickinson: *Bruv no if you can't laugh at your own name being a mouthful you need to take a look at yourself cause it's really not that deep*; loxodonta_brainhack: *I love making fun of such names..... C'mon i love it when people also make fun of mine*)⁴⁹.

7. Wnioski

Z przeprowadzonego badania wynika, że treści integrujące członków społeczności „The Language Nerds” związane są z szerokim spektrum zainteresowania zarówno językiem *per se* jak i poznawaniem języków obcych. Mimo, że przedstawiane są w postaci memów, które z założenia stanowią formę wypowiedzi charakterystyczną dla dyskursu potocznego, czyli nienaukowego, ich twórcy korzystają z wielu środków wymagających wiedzy lingwistycznej w zakresie różnych subdyscyplin językoznawstwa – fonetyki, słowotwórstwa, leksykologii i leksykografii, frazeologii, relacji semantycznych wewnątrz leksykonu, pragmatyki, lingwistyki kulturowej, kontaktów międzyjęzykowych czy stylistyki. Przedstawiona w artykule klasyfikacja memów dokonana w oparciu o wyróżnione w procesie ich kreowania dominanty

⁴⁹ <https://www.instagram.com/p/CNlpl-q7YG/>, data dostępu 02.07.2021.

funkcjonalne (Rycina 3) oraz szczegółowy opis każdej z kategorii pokazuje, że najważniejszym czynnikiem wpływającym na homogeniczność grupy jest humor językowy (klasa 1). Kategoria ta została opisana najbardziej szczegółowo ze względu na fakt, że zaklasyfikowane do niej posty wykorzystują całą gamę środków generowania humoru językowego (dwuznaczność fundowana jest w oparciu o różnorodne zjawiska językowe). Kolejne cztery kategorie również skoncentrowane są na języku, przy czym każda z nich zawiera memy profilujące inne jego cechy czy zadania – podstawę do odszyfrowania sensu komunikatu (gry logiczno-językowe; klasa 2), zdolność formalizowania specyficznych dla danej kultury pojęć (językowy obraz świata; klasa 3), funkcję metajęzykową (klasa 4), funkcję charakteryzującą członków społeczności (memy sytuujące język w hierarchii wartości nerda; klasa 5). Klasa 6 gromadzi memy realizujące funkcję perswazyjną, przy czym nie jest ona w nich przedmiotem orzekania, lecz stanowi podstawę wypowiedzi argumentacyjnej ukierunkowanej na obronę wartości związanych z językiem, jego użyciem lub znajomością.

Zgodnie z założeniami przeprowadzona analiza koncentrowała się przede wszystkim na pierwszym z wymienionych przez West i Trester (2013: 134) działań członków społeczności wirtualnych, czyli postowaniu, ponieważ celem badania było zademonstrowanie, jakiego typu treści integrują społeczność „The Language Nerds”, wywołując kolejne „social moves”, tj. zamieszczanie komentarzy, reakcje, udostępnienia i zawieranie wirtualnych znajomości. Z powodu bogactwa treściowego samych postów na opis pozostałych czynności użytkowników siłą rzeczy zabrakło miejsca w artykule. Niemniej jednak warto przedstawić choćby wybrane dane liczbowe, potwierdzające, że zamieszczane w serwisach społecznościowych memy cieszą się olbrzymim zainteresowaniem zarówno „zwerbowanych” nerdów jak i potencjalnych nowych członków społeczności. Po pierwsze każdy z postów generuje ogromną liczbę reakcji komentarzy i udostępnień, np. opisywany w sekcji **6.1.IXa** mem z kontaminacją *askhole* w serwisie Instagram wywołał ponad 27 tysięcy reakcji, a na portalu Facebook ponad 33 tysiące. Ponadto na Facebooku skomentowało go 3200 użytkowników, a liczba jego udostępnień osiągnęła 13 tysięcy⁵⁰. Po drugie znaczący jest sam przyrost członków społeczności. W okresie 29.03.2021-02.08.2021 (od daty rozpoczęcia badania do jego zakończenia) w serwisie Instagram grupa powiększyła się o 143 tysiące członków (z 600 000 na 743 000), a na platformie Facebook dokładnie o 157 085 osób obserwujących (z 2 635 364 na 2 792 449) i o 147 771 osób, które polubiło grupę (z 2 467 358 na 2 615 129). Nawet owe selektywne dane

---

⁵⁰ Dane na dzień 02.08.2021.

potwierdzają, że publikowane na łamach społeczności „The Language Nerds” treści charakteryzują się wysokim potencjałem integrującym.

Bibliografia

- Alhabash, Saleem, Mengyan Ma (2017) „A Tale of Four Platforms: Motivations and Uses of Facebook, Twitter, Instagram, and Snapchat Among College Students?”. *Social Media + Society*, 1–13. DOI: 10.1177/2056305117691544
- Attardo, Salvatore, Victor Raskin (1991) „Script Theory Revis(it)ed: Joke Similarity and Joke Representation Model”. *Humor: International Journal of Humor Research*, 4 (3–4); 293–347.
- Awdiejew, Aleksy (1998) „Standardy semantyczne a znaczenie leksykalne”. *Język a kultura*, 12, 53–62.
- Awdiejew, Aleksy (2004) *Gramatyka interakcji werbalnej*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- Awdiejew, Aleksy, Grażyna Habrajska (2020) *Gramatyka sensu*. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Białopiotrowicz-Buczko, Ewelina, Wiesław Baryła (2013) „Stereotypy i uprzedzenia w środowisku wojskowo-cywilnym Marynarki Wojennej RP”. *Colloquium*, 2; 83–108.
- Brown, Penelope, Stephen Levinson ([1978] 1987) *Politeness: Some Universals in Language Usage*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Brzozowska, Dorota (2012) „Logiczne aspekty języka a teksty humorystyczne. Rola mechanizmu logicznego w dowcipach”. *Investigationes Linguisticae*, 25; 18–20.
- Bundsgaard, Jeppe (2012) „Facing Faceless Faces: Exploring the Necessity of New Competencies For E-mail and Web Communication”. [W:] Svein Østerud, Barbara Gentikow, Egil G. Skogseth (red.) *Literacy Practices in Late Modernity: Mastering Technological and Cultural Convergences*. New York: Hampton Press; 55–73.
- Chambers, Robert (1978) *Chambers Twentieth Century Dictionary* [edited by Agnes M. Macdonald], Edinburgh: T&A Constable.
- Chamizo Domínguez, Pedro José (2008) *Semantics and Pragmatics of False Friends*. New York, London: Routledge.
- Chłopicki, Władysław (2000) „Linguistic Analysis of Humour in Short Stories”. [W:] Stanisław Gajda, Dorota Brzozowska (red.) *Świat humoru*. Opole: Uniwersytet Opolski; 513–524.
- Cupach, William R., Sandra Metts (1994) *Facework*. Thousand Oaks: SAGE Publications.

- Dr Seuss ([1950] 1977) *If I ran the zoo*. New York: Random House.
- Forsell, Rebecka Cowen (2020) „Cyberbullying in a Boundary Blurred Working Life Distortion of the Private and Professional Face on Social Media”. *Qualitative Research in Organizations and Management: An International Journal*, 15 (2); 89–107. <https://doi.org/10.1108/QROM-05-2018-1636>
- Goffman, Erving (1955) „On Face-Work: an Analysis of Ritual Elements in Social Interaction”. *Psychiatry: Interpersonal and Biological Processes*, 18 (3); 213–231. <https://doi.org/10.1080/00332747.1955.11023008>
- Goffman, Erving ([1969] 2006) *Rytuał interakcyjny*. [Interaction ritual. Garden City, NY: Doubleday] (tłum.) Alina Szulżycka. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Hałas, Elżbieta (2007) „Osobliwości interakcjonizmu Ervinga Goffmana”. *Studia Socjologiczne*, 1 (184); 147–161.
- Harper, Douglas, *Online Etymology Dictionary*, <https://www.etymonline.com> [data ostatniego dostępu: 16.05.2021].
- Herring, Susan C. (2013) „Discourse in Web 2.0: Familiar, Reconfigured, and Emergent”. [W:] Deborah Tannen, Anna Marie Trester (red.) *DISCOURSE 2.0 Language and New Media*. Washington, DC: Georgetown University Press; 1–26.
- Hockett, Charles Francis ([1963]1979) „Zagadnienie uniwersaliów w języku”. [„The Problem of Universals in Language”. [W:] Joseph H. Greenberg (red.) *Universals of Language*. Cambridge, Massachusetts: The M.I.T. Press] (tłum.) Halina Kurkowska. [W:] Halina Kurkowska, Adam Weinsberg (red.) *Językoznawstwo strukturalne. Wybór tekstów*. Warszawa: PWN; 209–228.
- Holiak, Maryna Serhiyivna (2019) „The Usage of Neologisms Characterizing People in Feedbacks to Online English News”. *Література та культура Полісся*, 96 (13) [Серія Філологічні науки]; 159–168. DOI 10.3165/2520-6966-2019-13f -96-159-168
- Hornby, Albert Sidney (red.) (2010) *Oxford Advanced Learner's Dictionary of current English, 8th Edition*, CD-ROM.
- Hornowska, Elżbieta, Jolanta Charytonik (2011) „Polska adaptacja kwestionariusza stylów humoru (HSQ) R. Martina, P. Puhlik-Doris, G. Larsena, J. Gray i K. Weir”. *Studia Psychologiczne*, 49 (4); 5–22. DOI: 10.2478/v10167-010-0032-x
- Kalisz, Maciej (2017) „O problemie polisemii i homonimii w przekładoznawstwie”. *Progress. Journal of Young Researchers*, 2; 83–94. DOI 10.4467/25439928PS.17.013.7150
- Kalisz, Roman (1998) „Profilowanie, perspektywa i strefy aktywne”. [W:] Jerzy Bartmiński, Ryszard Tokarski (red.) *Profilowanie w języku i w tekście*. [„Czerwona Seria” Instytutu

- Filologii Polskiej UMCS 9]. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej; 53–61.
- Kołowicki, Wiktor (2012) „Memy internetowe jako nowy język Internetu”. *Kultura i Historia*, 21 [Humanistyka cyfrowa], [pobrane z <http://www.kulturaihistoria.umcs.lublin.pl/archives/3637>]. Data ostatniego dostępu: 10.05.2021].
- Kowalski, Paweł (2020) „Derywacja semantyczna i neosemantyzacja (słów kilka o różnych aspektach derywacji semantycznej)”. [W:] Є.А. Карпіловська, Л.П. Кислюк, Ю.В. Романюк, А.О. Савенко [Je.A. Karpiłowska, L.P. Kysliuk, Ju.W. Romaniuk, A.O. Sawenko] (red.) *У пошуках гармонії мови*, Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго; 124–129, УДК 811.161.2’367.633
- Krzyżanowska, Anna (2017) „Zjawisko zmienności w opisie związków frazeologicznych (na przykładzie badań francuskojęzycznych)”. *Acta Humana*, 8; 23–37.
- Leaver, Tama, Tim Highfield, Crystal Abidin (2020) *Instagram: Visual Social Media Cultures* [Digital Media and Society Series]. Cambridge UK/Medford, MA, USA: Polity.
- Lew, Robert (1996) *An Ambiguity-Based Theory of the Linguistic Verbal Joke in English* [A Thesis submitted to the faculty of Adam Mickiewicz University in partial fulfilment of the requirements for the degree of Doctor of Philosophy], https://repozytorium.amu.edu.pl/bitstream/10593/346/1/Lew_1996_An_ambiguity-based_theory_of_the_linguistic_verbal_joke_in_English.pdf [data ostatniego dostępu: 20.05.2021].
- Lew, Robert (2000) „Dowcip językowy w świetle najnowszych językoznawczych teorii humoru”. [W:] Stanisław Gajda, Dorota Brzozowska (red.) *Świat humoru*. Opole: Uniwersytet Opolski; 127–135.
- Lyons, John (1975) *Wstęp do językoznawstwa*. Warszawa: PWN.
- Łoziński, Łukasz (2014) „Memy – emblematy. Typowy Seba i Typowy Mirek”. *Polisemia*, 1/12 [Kultura literacka, kultura audiowizualna], [pobrane z <https://www.polisemia.com.pl/numery-czasopisma/numer-12014-12-kultura-literacka-kultura-audiowizualna>]. Data ostatniego dostępu: 10.05.2021].
- Mędrzak, Joanna (2011) *Gry językowe w polskich dowcipach. Praca doktorska*. Katowice: Uniwersytet Śląski, https://rebus.us.edu.pl/bitstream/20.500.12128/5293/1/Medrzak_Gry_jezykowe_w_polskich_dowcipach.pdf [data ostatniego dostępu: 25.07.2021].

- Minsky, Marvin ([1975] 1985) „A Framework for Representing Knowledge”. [W:] Ronald J. Brachman, Hector J. Levesque (red.) *Readings in Knowledge Representation*. San Mateo, CA: Morgan Kaufmann Publishers Inc.; 246–262.
- Monks, Claire P., Jess Mahdavi, Katie Rix (2016) „The Emergence of Cyberbullying in Childhood: Parent and Teacher Perspectives”. *Psicología Educativa*, 22; 39–48. <https://doi.org/10.1016/j.pse.2016.02.002>
- Niekrewicz, Agnieszka A. (2015) *Od schematyzmu do kreacyjności: język memów internetowych*. Gorzów Wielkopolski: Wydawnictwo Naukowe Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej.
- Nissenbaum, Asaf, Limor Shifman (2018) „Meme Templates as Expressive Repertoires in a Globalizing World: a Cross-Linguistic Study”. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 23 (5); 294–310. DOI:10.1093/jcmc/zmy016
- Onions, Charles Talbut (red.) ([1966] 1967) *The Oxford Dictionary of English Etymology*. Oxford: Clarendon Press.
- Osowicka-Kondratowicz, Magdalena (2018) „Zwarcie krtaniowe – rodzaj fonacji czy artykulacji?”. *Rocznik Slawistyczny*, 67; 39–53.
- Pasikowski, Sławomir (2016) „Zagadnienie inkluzji i ekskluzji społecznej w środowisku naukowym pedagogów. Perspektywa teoretyczna i propozycja pomiaru”. *Przegląd Badań Edukacyjnych*, 22 (1); 203–218.
- Polański, Kazimierz (red.) (1999) *Encyklopedia językoznawstwa ogólnego*. Wrocław/Warszawa/ Kraków: Ossolineum.
- Preece, Jenny (2000) *Online Communities: Designing Usability, Supporting Sociability*. New York: John Wiley.
- Procházka, Ondřej (2016) „Cohesive Aspects of Humor in Internet Memes on Facebook: a Multimodal Sociolinguistic Analysis”. *Ostrava Journal of English Philology*, 8 (1); 7–38.
- Raskin, Victor (1985) *Semantic Mechanisms of Humor* [Synthese Language Library 24]. Dordrecht: D. Reidel.
- Schank, Roger C., Robert P. Abelson (1977) *Scripts, Plans, Goals and Understanding. An Inquiry into Human Knowledge Structures*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Smith, Mark (1992) *Voices from the WELL: The Logic of the Virtual Commons*. Los Angeles: U.C.L.A., [pobrane z http://dlc.dlib.indiana.edu/dlc/bitstream/handle/10535/4363/Voices_from_the_WELL.pdf?sequence=1. Data ostatniego dostępu: 01.07.2021].

- Sławiński, Janusz (red.) ([1976] 1988) *Słownik terminów literackich*. [Wyd. 2 poszerz. i popr.]. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
- Szpila, Grzegorz (2006) „Collocational Aspects of False Friends”. [W:] Justyna Leśniewska, Ewa Witalisz (red.) *Language and identity: English and American studies in the age of globalization*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego; 231–239.
- Szpunar, Magdalena (2004) „Społeczności wirtualne jako nowy typ społeczności – eksplikacja socjologiczna”. *Studia socjologiczne*, 2 (173); 95–135.
- Szymanek, Bogdan (1998) *Introduction to Morphological Analysis*. Warszawa: PWN.
- The Urban Dictionary*, <https://www.urbandictionary.com/define.php?term=Nerd>, [data ostatniego dostępu: 18.05.2021].
- Tabakowska, Elżbieta (1995) *Gramatyka i obrazowanie. Wprowadzenie do językoznawstwa kognitywnego*. Kraków: Polska Akademia Nauk.
- Tabakowska, Elżbieta (1998) „Profilowanie w języku i w tekście – perspektywa językoznawcy, tłumacza i poety”. [W:] Jerzy Bartmiński, Ryszard Tokarski (red.) *Profilowanie w języku i w tekście*. [„Czerwona Seria” Instytutu Filologii Polskiej UMCS 9]. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej; 167–184.
- Utz, Sonja (2008) „Social identification with virtual communities”. [W:] Elly A. Konijn, Sonja Utz, Martin Tanis, Susan B. Barnes (red.) *Mediated Interpersonal Communication*. New York, London: Routledge; 252–270.
- Thomae, Manuela, Afroditi Pina (2015) „Sexist Humor and Social Identity: The Role of Sexist Humor in Men’s In-Group Cohesion, Sexual Harassment, Rape Proclivity, and Victim Blame”. *Humor: International Journal of Humor Research*, 28 (2); 187–204. <https://doi.org/10.1515/humor-2015-0023>
- Turner, John C. (1987) *Rediscovering the Social Group: a Self-Categorization Theory*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Warchał, Mateusz (2009) *Językowe (re)konstrukcje tożsamości (psycho- i etnolingwistyczna analiza chorwackich wypowiedzi narracyjnych)* [praca doktorska]. Katowice: Uniwersytet Śląski. <https://sbc.org.pl/Content/19464/doktorat3014.pdf> [data ostatniego dostępu: 15.11.2021].
- Wells, John, C. (2004) *Longman Pronunciation Dictionary*, Harlow: Longman.
- West, Laura, Anna Marie Trester (2013) „Facework on Facebook. Conversations on Social Media”. [W:] Deborah Tannen, Anna Marie Trester (red.) *DISCOURSE 2.0 Language and New Media*. Washington, DC: Georgetown University Press; 133–154.

- Wojan, Katarzyna (2010) *Wstęp do badań wieloznaczności leksemów w ujęciu kontrastywnym*. Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego.
- Zenner, Eline, Dirk Geeraerts (2018) „One does not simply process memes: Image macros as multimodal constructions”. [W:] Esme Winter-Froemel, Verena Thaler (red.) *Cultures and Traditions of Wordplay and Wordplay Research*. [The Dynamics of Wordplay 6]. Berlin: De Gruyter; 167–193. DOI: 10.1515/9783110586374-008
- Zhang, Shaoke, Hao Jiang, John M. Carroll (2010) „Social Identity in Facebook Community Life”. *International Journal of Virtual Communities and Social Networking*, 2 (4); 66-78. DOI: 10.4018/jvcsn.2010100105
- Żurowski, Sebastian, Artur Czesak, Łukasz Szalkiewicz, *Dobry Słownik*, <https://dobryslownik.pl/slowo/nerd/148457/> [data ostatniego dostępu: 17.05.2021].